

Bērnu aizsardzības
centrs

Rokasgrāmata bāriņtiesām

6. sējums

Rīga, 2024

6.sējuma nodaļas

Detalizēts 6.sējuma satura rādītājs

1. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmumu un sēdes protokolu izstrādi

2. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmuma pieņemšanu par bērna uzturēšanos brīvības atņemšanas iestādē kopā ar māti

Sestā sējuma satura rādītājs

Sestā sējuma satura rādītājs	3
1. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmumu un sēdes protokolu izstrādi	5
1.1. Lēmuma noformējums	5
1.1.1. Lēmuma rekvizīti	5
1.1.2. Lēmuma teksts	7
1.1.3. Lēmuma atvasinājumi	7
1.2. Elektroniskie dokumenti	9
1.3. Bāriņtiesas sēdes protokola noformējums	10
1.4. Bāriņtiesas lēmuma (administratīvā akta) sastāvdaļas	11
1.4.1. Iestādes nosaukums un adrese	12
1.4.2. Adresāts	12
1.4.3. Iesniedzēja prasījums	14
1.4.4. Administratīvā procesa dalībnieku viedokļi un argumenti	15
1.4.5. Faktu konstatējums	17
1.4.6. Administratīvā akta pamatojums, ietverot lietderības apsvērumus	19
1.4.7. Atsevišķu piemēroto tiesību normu uzskaitījums	21
1.4.8. Adresātam uzliktais tiesiskais pienākums vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības	21
1.4.9. Norāde, kur un kādā termiņā šo administratīvo aktu var pārsūdzēt	22
1.5. Bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka, bāriņtiesas locekļa vienpersoniski pieņemts lēmums	23
1.6. Bāriņtiesas lēmuma pieņemšanas termiņš, spēkā stāšanās un paziņošana	24
1.7. Bāriņtiesas lēmumu piespiedu izpilde	26
1.8. Bāriņtiesas lēmumi, kas nav administratīvie akti	29
1.8.1. Tiesā izšķiramās lietas.	30
1.8.2. Bāriņtiesas lēmumi, kuri apstiprināmi tiesā.	31
1.9. Lēmums par administratīvās lietas izbeigšanu.	31
1.10. Kļūdu labošana lēmumā	33
1.11. Bāriņtiesas procesuālie lēmumi	35
1.12. Bāriņtiesas atsevišķu lēmumu paraugi	37
1.12.1. Lēmuma paraugs par aizgādības tiesību pārtraukšanu	37

1.12.2. Lēmuma paraugs vienpersoniskajam lēmumam par aizgādības tiesību pārtraukšanu	40
1.12.3. Lēmuma paraugs par kļūdas labojumu	43
1.12.4. Lēmuma paraugs par prasības sniegšanu tiesā	45
2. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmuma pieņemšanu par bērna uzturēšanos brīvības atņemšanas iestādē kopā ar māti	49
2.1. Bāriņtiesas pienākums pieņemt lēmumu par atļauju bērnam uzturēties brīvības atņemšanas iestādē kopā ar māti	49
2.2. Lēmuma par atļauju pieņemšanas pamatojums	50
2.3. Būtiskie apstākļi, ko bāriņtiesa vērtē, pieņemot lēmumu	51
2.4. Bāriņtiesas darbības, bērnam sasniedzot četru gadu vecumu	54

1. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmumu un sēdes protokolu izstrādi

(pirmreizēji publicēta 30.10.2023.)

Nozīmīgākie tiesību akti, kas ņemami vērā bāriņtiesas lēmumu izstrādes procesā:

[Administratīvā procesa likums](#) (turpmāk – APL),

[Dokumentu juridiskā spēka likums](#),

[Bāriņtiesu likums](#),

[Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumi Nr. 1037 “Bāriņtiesas darbības noteikumi”](#) (turpmāk – Bāriņtiesas darbības noteikumi),

[Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumi Nr. 558 “Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”](#) (turpmāk – Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi).

1.1. Lēmuma noformējums

Visi bāriņtiesas lēmumi ir dokumenti, tādēļ to sagatavošanā ievērojamas Dokumentu juridiskā spēka likuma un Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumu prasības.

Svarīgi!

Bāriņtiesas lēmumā nedrīkst būt dzēsumi, aizkrāsojumi, neatrunāti labojumi, svītrojumi vai papildinājumi.

Lēmumu izstrādā tā, lai visā tā glabāšanas laikā nodrošinātu lēmuma juridisko spēku un informatīvo funkciju, kā arī iespēju radīt lēmuma atvasinājumu – norakstu, izrakstu vai kopiju.

Dokumenta juridiskais spēks nodrošina iespēju izmantot attiecīgo dokumentu tiesību īstenošanai vai likumisko interešu aizstāvībai. Dokuments, kam nav juridiska spēka, citām organizācijām un fiziskajām personām nav saistošs, bet ir saistošs šī dokumenta autoram.

1.1.1. Lēmuma rekvizīti

Lai bāriņtiesas lēmumam būtu juridisks spēks, tas jānoformē atbilstoši likuma prasībām. Saskaņā ar [Dokumentu juridiskā spēka likuma 4. pantu](#), tiesību aktos noteiktajos gadījumos organizācijas dokumentā, lai tam būtu juridisks spēks, iekļaujami šādi rekvizīti:

- dokumenta autora nosaukums,
- dokumenta izdošanas vietas nosaukums,
- dokumenta datums,
- dokumenta reģistrācijas numurs,
- paraksti,
- zīmoga nospiedums,

- dokumenta apstiprinājuma uzraksts vai atzīme par dokumenta apstiprināšanu (ja tas nepieciešams).

Bāriņtiesas lēmumu, atbilstoši [Bāriņtiesu darbības noteikumu 70. punktā](#) noteiktajam, noformē rakstiski un apzīmogo. Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 6. pantā](#) noteikto bāriņtiesa lēmuma paraksta rekvizītā izmanto zīmogu ar mazā valsts ģerboņa attēlu un bāriņtiesas darbības teritorijai atbilstošās bāriņtiesas nosaukumu.

Piemērs

 LATVIJAS REPUBLIKAS [..] NOVADA BĀRIŅTIESA Reģistrācijas Nr. _____, [pilna adrese], tālr.: _____, e-pasts: _____
--

Zīmogu ar papildinātā mazā valsts ģerboņa attēlu un bāriņtiesas darbības teritorijai atbilstošās bāriņtiesas nosaukumu lieto, izdarot apliecinājumus.

Bāriņtiesa lietas izskata un lēmumus pieņem koleģiāli bāriņtiesas sēdē. Bāriņtiesas sēdi vada bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas priekšsēdētāja norīkots bāriņtiesas loceklis. Bāriņtiesas sēdē piedalās sēdes vadītājs un vismaz divi bāriņtiesas locekļi.¹ Lēmumu bāriņtiesa pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Nevienš no sēdes sastāva nav tiesīgs atturēties no balsošanas. Ja balsis dalās līdzīgi, izšķirošā ir sēdes vadītāja balss.² Noformējot bāriņtiesas lēmumu, to paraksta bāriņtiesas sēdes vadītājs un visi bāriņtiesas locekļi, kuri piedalījās attiecīgajā bāriņtiesas sēdē. Ja sēdē piedalās bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks, viņš, tāpat kā pārējie lēmuma pieņēmēji, pakļauts tiesību normās noteiktajai procedūrai, tostarp viedokļu atšķirības gadījumā arī bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniekam jāpamato un jāiesniedz rakstiski viņa atšķirīgais viedoklis attiecībā uz pieņemto lēmumu.

Izvēloties dokumenta parakstīšanai lodīšu vai tintes pildspalvas krāsu, jāņem vērā, ka no tās ir atkarīga tintes gaismas noturība (balēšana).³

¹ [Bāriņtiesu likums, 48. panta pirmā un otrā daļa.](#)

² [Bāriņtiesas darbības noteikumi, 68. punkts.](#)

³ [Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas vadlīnijas.](#) Tieslietu ministrija.

1.1.2. Lēmuma teksts

Lēmumu raksta latviešu literārajā valodā, ievērojot pareizrakstību un terminoloģiju. Lēmuma tekstam jābūt saprotamam, uztveramam, pietiekoši paskaidrotam, nepārprotamam, jāizvairās no šauri profesionāliem terminiem un svešvārdiem. Lēmumam jābūt saprotamam arī cilvēkam bez speciālām zināšanām.

Personas vārdu un uzvārdu ieteicams rakstīt nesaīsinot, tomēr pieļaujams, ka, pirmo reizi minot lēmumā personu, raksta pilnu tās vārdu un uzvārdu, bet tālāk tekstā lieto vārda pirmo burtu un pilnu uzvārdu.

Iestādes nosaukumu, minot to lēmumā pirmo reizi, raksta pilnu, tālāk tekstā to pieļaujams saīsināt. Par šādu saīsinājumu norādi iekļauj lēmuma tekstā iekavās aiz pilnā iestādes nosaukuma, piemēram, Valsts sociālās aprūpes centrs “Rīga” (turpmāk – VSAC “Rīga”).

Jebkuri saīsinājumi, kuri tiek izmantoti bāriņtiesas lēmuma tekstā, atrunājami iekavās aiz pirmo reizi minētā pilnā nosaukuma.

Bāriņtiesas lēmumam var izveidot nosaukumu. Nosaukumā ietver īsi formulētu lēmuma būtību, piemēram, “Par Pētera Bērziņa aizgādības tiesību pārtraukšanu Agnesei Bērziņai”.

Bāriņtiesai lēmuma nosaukumā precīzi jānedefinē izlemjamais jautājums, jo lēmumu nosaukums nereti atspoguļo tēmu, kas tālāk tiek atzīmēta informācijas sistēmās un kam ir būtiska nozīme citu institūciju pieņemtajos lēmumos (piemēram, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra). Piemēram, “Par Pētera Bērziņa ievietošanu Annas Krūmiņas audžuģimenē” nevis “par Pētera Bērziņa ārpusģimenes aprūpi”.

Bāriņtiesas lēmumā norādāms administratīvās lietas numurs, kurā tiek pieņemts konkrētais lēmums.

Lēmumos, kurus noformē uz divām vai vairākām lapām (lappusēm), tās attiecīgi numurē ar arābu cipariem, sākot ar otro lapu (lappusi). Ja lēmums noformēts uz vairākām lapām, lapas cauršuj (caurauklo) un apzīmogo, norādot cauršūto (cauraukloto) lapu skaitu.

Lēmumu oriģināli tiek glabāti kopā speciāli tiem paredzētās lietās ([bāriņtiesu lietu paraugnomenklatūrā](#) 1.3., 1.4., 1.4.1., 1.6.). Attiecīgajā lietā, kurā lēmums pieņemts (aizgādības lietā, aizbildnības lietā vai citā), ievieto lēmuma atvasinājumu – norakstu. Arī lietas dalībniekiem un citām fiziskām un juridiskām personām bāriņtiesa izsniedz lēmuma norakstu. Gadījumos, kad bāriņtiesai, atbilstoši likuma prasībām, nepieciešams informēt kādu personu vai iestādi par bāriņtiesas pieņemto lēmumu (piemēram, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru), bāriņtiesa var nosūtīt tai lēmuma atvasinājumu – izrakstu.

1.1.3. Lēmuma atvasinājumi

Bāriņtiesas lēmuma atvasinājumi ir **noraksts, izraksts un kopija**. Dokumenta atvasinājumam ir juridisks spēks tika tad, ja attiecīgā dokumenta oriģinālam ir juridisks spēks.⁴ Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumos ir noteikta dokumentu atvasinājumu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība. **Dokumenta atvasinājums ir dokuments, kas pilnībā vai daļēji atveido dokumenta oriģinālu.** Dokumenta atvasinājumu var izstrādāt arī no dokumenta oriģināla noraksta, izraksta vai kopijas, ja tie izstrādāti un apliecināti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

⁴ [Dokumentu juridiskā spēka likums, 6. pants.](#)

Ja dokumenta atvasinājums ir uz vairākām lapām, pirms tā pareizības apliecināšanas visas dokumenta atvasinājuma lapas sanumurē ar arābu cipariem, sākot ar pirmo lapu, un visas lapas cauršuj ar diegu vai caurauklo ar auklu. Cauršuvuma diega vai caurauklojuma auklas galus sasien mezglā, mezglu ar papīra uzlīmi pielīmē dokumenta atvasinājuma pēdējai lapai tās otrā pusē neaprakstītajā daļā. Uz papīra uzlīmes, ar kuru lapai piestiprināts cauršuvuma diega vai caurauklojuma auklas mezgli, izvieto apliecinājuma tekstu "Sanumurētas un cauršūtas (caurauklotas) *lapu skaits ar cipariem (lapu skaits ar vārdiem)* lapas". Minēto apliecinājuma tekstu ar personisko parakstu apliecina persona, kura sanumurēja un cauršuva (cauraukloja) dokumenta atvasinājuma lapas, norāda amatu un paraksta atšifrējumu, kā arī norāda datumu, kad izdarīts apliecinājums. Parakstu izvieto tā, lai tas vienlaikus atrastos gan uz dokumenta atvasinājuma pēdējās lapas, gan uz papīra uzlīmes, ar kuru lapai piestiprināts cauršuvuma diega vai caurauklojuma auklas mezgli.

1.1.3.1. Lēmuma noraksts

Dokumenta norakstu izstrādā, pilnībā pārrakstot dokumenta oriģināla informāciju. Izstrādājot dokumenta norakstu:

- noraksta pirmās lapas augšējā labajā stūrī raksta vārdu "Noraksts";
- pārraksta visu oriģināla tekstu un visus rekvizītus;
- pārraksta visu oriģināla pamatinformāciju, bet nepārraksta paskaidrojošo informāciju un neatspoguļo oriģināla grafiskās un citas īpatnības;
- pārraksta informāciju tādā pašā secībā, kādā tā ir izklāstīta oriģinālā;
- nelabo oriģinālā pieļautās kļūdas, kā arī citādi negroza un nepapildina dokumenta informāciju;
- vietā, kur oriģinālā ir personas personiskais paraksts, raksta vārdu "paraksts", liekot to iekavās;
- vietā, kur oriģinālā ir zīmoga nospiedums, raksta vārdu "zīmogs", liekot to iekavās.

Lēmuma norakstu apliecina bāriņtiesas amatpersona. Apliecinājuma uzrakstā ietver:

- vārdus "Noraksts pareizs";
- dokumenta atvasinājuma apliecinātājas amatpersonas pilnu amata nosaukumu, personisko parakstu un tā atšifrējumu;
- apliecinājuma datumu.

1.1.3.2. Lēmuma izraksts

Dokumenta izrakstu izstrādā, **pārrakstot vai nokopējot dokumenta oriģināla daļu**, kas satur nepieciešamo informāciju.

Izstrādājot dokumenta izrakstu:

- izraksta pirmās lapas augšējā labajā stūrī raksta vārdu "Izraksts";
- pārraksta visus oriģināla rekvizītus;
- pārraksta nepieciešamo dokumenta teksta daļu, savukārt nepārrakstītās dokumenta teksta daļas vietā kvadrātiekvās liek divpunktus;
- pārraksta informāciju tādā pašā secībā, kādā tā ir izklāstīta oriģinālā;
- nelabo oriģinālā pieļautās kļūdas, kā arī citādi negroza un nepapildina dokumenta informāciju;

- vietā, kur oriģinālā ir personas personiskais paraksts, raksta vārdu "paraksts", liekot to iekavās;
- vietā, kur oriģinālā ir zīmoga nospiedums, raksta vārdu "zīmogs", liekot to iekavās.

Lēmuma izrakstu apliecina bāriņtiesas amatpersona. Izraksta apliecinājuma uzrakstā ietver:

- vārdus "Izraksts pareizs";
- dokumenta atvasinājuma apliecinātājas amatpersonas pilnu amata nosaukumu, personisko parakstu un tā atšifrējumu;
- apliecinājuma datumu.

1.1.3.3. Lēmuma kopija

Dokumenta kopiju izstrādā, nokopējot vai citādā **tehniskā veidā iegūstot oriģināla faksimilattēlu** ar visām oriģināla dokumenta grafiskajām un citām īpatnībām.

Kopijas pirmās lapas augšējā labajā stūrī raksta vārdu "Kopija".

Kopiju apliecina bāriņtiesas amatpersona. Apliecinājuma uzrakstā ietver:

- vārdus "Kopija pareiza";
- dokumenta atvasinājuma apliecinātājas amatpersonas pilnu amata nosaukumu, personisko parakstu un tā atšifrējumu;
- apliecinājuma datumu.

1.2. Elektroniskie dokumenti

Elektroniskais dokuments uzskatāms par parakstītu, ja tam ir drošs elektroniskais paraksts un laika zīmogs. Elektroniskos dokumentus izveido un uzglabā elektronisko dokumentu pārvaldības sistēmā. Elektronisko dokumentu uzglabāšanas specifika un tehnoloģiju attīstība, iespējams, var ietekmēt elektronisko dokumentu uzglabāšanas pastāvīgumu un nemainīgumu. Tā kā bāriņtiesas lēmumi ir jāglabā pastāvīgi, lēmuma oriģinālu vēlams uzglabāt papīra formā, elektroniski noformējot lēmuma atvasinājumus, kad tas ir nepieciešams.

Elektroniskā dokumenta kopijai, norakstām, vai izrakstam papīra formā ir tāds pats juridiskais spēks kā oriģinālam, ja kopijas, noraksta vai izraksta pareizība apliecināta saskaņā ar normatīvo aktu prasībām un ja papīra kopijas, noraksta vai izraksta izsniedzējs pēc pieprasījuma var uzrādīt dokumenta oriģinālu elektroniskā formā.

Papīra dokumenta elektroniskajai kopijai, norakstām, vai izrakstam ir tāds pats juridiskais spēks kā oriģinālam, ja persona, kurai saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir tiesības apliecināt dokumentu oriģinālu kopijas, norakstus vai izrakstus, ir apliecinājusi tā pareizību ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu.

Izstrādājot elektroniska dokumenta kopiju papīra formā, tos dokumenta rekvizītus, kuri papīra formā nav redzami, atveido dokumenta kopijā uzreiz aiz apliecināmā dokumenta pēdējā rekvizīta virs apliecinājuma uzraksta⁵.

Ja normatīvie akti nosaka prasības atsevišķa veida papīra dokumenta izstrādāšanai, noformēšanai un glabāšanai, šie paši noteikumi attiecināmi arī uz elektroniskajiem

⁵ [Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi, 47.punkts.](#)

dokumenti. Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas u.c. prasības regulē [Ministru kabineta 2005. gada 28. jūnija noteikumi Nr.473 “Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām”](#).

1.3. Bāriņtiesas sēdes protokola noformējums

Saskaņā ar [Bāriņtiesu darbības noteikumu 60. punktu](#) par bāriņtiesas sēdes gaitu rakstāms sēdes protokols. Sēdes protokolu raksta bāriņtiesas sēdes sekretārs par katru izskatāmo lietu atsevišķi. Protokolu raksta sēdes laikā, tajā apraksta sēdes gaitu un dalībnieku teikto, kā arī apstākļus, kas var ietekmēt lietas izskatīšanu.

Svarīgi!

Protokola tekstu raksta tagadnes formā, norādot lietas dalībnieku teikto.

Bāriņtiesas sēdes protokolā norāda:

- sēdes datumu un vietu, norādot adresi;
- sēdes sākumu un beigas;
- personas, kuras piedalās sēdē, un personas, kurām par sēdi ir paziņots, bet kuras nav ieradušās, kā arī neierašanās iemeslus, ja tādi ir zināmi;
- lietas dalībnieku teikto vai skaņu ieraksta datnes nosaukumu, ja bāriņtiesas sēdes gaita pilnā apjomā tiek fiksēta skaņu ierakstā un ieraksts tiek uzglabāts informācijas sistēmā, kas nodrošina konfidencialitāti, integritāti, pieejamību, auditācijas pierakstus un citas augsta riska informācijas drošības prasības;
- sēdē pieņemto lēmumu;
- vai bāriņtiesas sēdes gaitas fiksēšanai pilnā apjomā izmantots skaņu ieraksts⁶.

Ja bāriņtiesas sēdē mutiski tiek izteikti atsevišķi lūgumi vai arī persona saskaņā ar [APL 38. pantu](#) mutvārdos izsaka pilnvarojumu citai personai pārstāvēt viņu bāriņtiesas sēdē, šāds pilnvarojums fiksējams bāriņtiesas sēdes protokolā.

Administratīvā procesa dalībnieks likumā noteiktajā kārtībā⁷ var pieteikt noraidījumu bāriņtiesas sēdes loceklim. Par šāda noraidījuma pieteikšanu izdarāms ieraksts sēdes protokolā. Ja noraidījums ir pamatots, lietas izskatīšanu atliek un par to izdara atzīmi sēdes protokolā.

Sarežģītā lietā var izsludināt bāriņtiesas sēdes pārtraukumu līdz nākamajai darba dienai. Lēmumu par sēdes pārtraukumu ieraksta sēdes protokolā.

⁶ [Bāriņtiesu darbības noteikumi, 61. punkts.](#)

⁷ [Bāriņtiesu darbības noteikumi, 56. punkts.](#)

Pirms bāriņtiesas sēdes protokola parakstīšanas atrunā visus labojumus un pārsvītro līdz galam neaizpildītās rindas un citas brīvās vietas.

Svarīgi!

Protokolā nav pieļaujami teksta dzēsumi un aizkrāsojumi, neatrunāti labojumi, svītrojumi vai papildinājumi.

Kļūdainos ierakstus protokolā pārsvītro un labojumus atrunā ar ierakstu "Labotam ticēt". Persona, kura veikusi labojumu, ar personisko parakstu apliecina ierakstu "Labotam ticēt" un norāda paraksta atšifrējumu un labojuma datumu⁸.

Ja protokols ir uz vairākām lapām, lapas sanumurē un protokolu caurauklo.

Protokolu paraksta sēdes vadītājs un sekretārs ne vēlāk kā trīs darba dienu laikā pēc bāriņtiesas sēdes. Bāriņtiesas sēdes dalībniekiem pēc protokola parakstīšanas ir tiesības iepazīties ar bāriņtiesas sēdes protokolu.

Personas, kuras ir piedalījušās bāriņtiesas sēdē, triju darba dienu laikā no protokola parakstīšanas dienas var iesniegt rakstveida piezīmes par protokolu, norādot tajā pieļautās nepilnības un neprecizitātes. Iesniegtās piezīmes sēdes vadītājs izskata triju darba dienu laikā un, ja piekrīt piezīmēm, tad apliecina to pareizību un pievieno tās bāriņtiesas sēdes protokolam.

Ja bāriņtiesas sēdes gaita pilnā apjomā fiksēta, izmantojot skaņu ierakstu, bāriņtiesa nodrošina bāriņtiesas sēdes dalībniekam skaņu ieraksta pieejamību nākamajā darba dienā pēc bāriņtiesas sēdes, savukārt skaņu ieraksta audioprotokola pieejamību – pēc trim darba dienām.

1.4. Bāriņtiesas lēmuma (administratīvā akta) sastāvdaļas

Saskaņā ar [APL 63. panta pirmajā daļā](#) noteikto, bāriņtiesa nekavējoties izvērtē lietas apstākļus un izdod administratīvo aktu (pieņem lēmumu) pēc nepieciešamo faktu konstatēšanas un administratīvā procesa dalībnieku uzklaušanās.

Bāriņtiesas lēmumi, kas nodibina, groza, konstatē vai izbeidz konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatē faktisko situāciju, saskaņā ar [APL 1. panta trešajā daļā](#) noteikto ir administratīvie akti. Tie bāriņtiesas lēmumi, kuriem nav galīgā noregulējuma raksturs, nav administratīvie akti.

Piemēram:

- *par prasības sniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai;*
- *atzinums par to, vai attiecīgajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības;*
- *pēc tiesas pieprasījuma pieņemtie lēmumi;*
- *tiesā apstiprināmie lēmumi;*

⁸ [Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi, 5. punkts.](#)

- *tiesā izšķiramās lietas.*⁹

Kad bāriņtiesa noskaidrojusi visu lēmuma pieņemšanai nepieciešamo informāciju, bāriņtiesa:

- izdod administratīvo aktu,
- pieņem bāriņtiesas lēmumu, kas nav administratīvais akts, pieņem lēmumu par lietas izbeigšanu.

Bāriņtiesas lēmumi tiek noformēti rakstveidā, izņemot bāriņtiesas locekļa vienpersonisko lēmumu, kas tiek pieņemts mutvārdos (24 stundu laikā noformējot rakstveidā).

[APL 67. panta otrajā daļā](#) uzskaitītas rakstveidā izdota administratīvā akta sastāvdaļas.

1.4.1. Iestādes nosaukums un adrese

Bāriņtiesa lēmumu sagatavo uz bāriņtiesas veidlapas. Lēmumā (veidlapā) jābūt norādītam bāriņtiesas nosaukumam un pilnai adresei, telefona numuram, elektroniskā pasta adresei. Ja bāriņtiesas juridiskā un faktiskā atrašanās vieta atšķiras, norādāmas abas adreses, gadījumam, ja persona vēlas ierasties bāriņtiesā personīgi¹⁰.

1.4.2. Adresāts

Adresāts atbilstoši [APL 27. panta pirmajā daļā](#) noteiktajam ir privātpersona, attiecībā uz kuru izdots administratīvais akts vai veikta (tikš veikta) faktiskā rīcība. Adresātam – fiziskajai personai lēmumā norāda vārdu, uzvārdu, dzīvesvietu vai citas ziņas (piemēram, dzimšanas gads), kas palīdz identificēt personu.

Papildus adresātam lēmumā norādāmi arī citi lietas dalībnieki, ja tādi piedalās lietā (piemēram, iesniedzēja pārstāvis), kā arī bāriņtiesas pieaicinātās personas (piemēram, pašvaldības sociālā dienesta darbinieks).

Bāriņtiesas lēmumā adresāts ir persona, kuras intereses pieņemtais lēmums skar, taču nav nepieciešams lēmumā īpaši norādīt, kurš ir adresāts, tas secināms no katra konkrētā lēmuma (piemēram, lēmumā par aizgādības tiesību pārtraukšanu bērna mātei adresāts būs bērna māte).

Ja adresāts nepiedalās bāriņtiesas sēdē, iemesls, kādēļ lieta tiek izskatīta bez adresāta klātbūtnes, jāatrunā lēmumā. Saskaņā ar [Bāriņtiesas darbības noteikumu 54. punkta](#) noteikto lietu var izskatīt bez administratīvā procesa dalībnieku klātbūtnes, ja:

- 1) ir ziņas par to, ka administratīvā procesa dalībniekiem noteiktā kārtībā ir paziņots par lietas izskatīšanu un viņi nav ieradušies uz attiecīgo sēdi, kā arī nav paziņojuši neierašanās iemeslu;
- 2) administratīvā procesa dalībniekam nav iespējams paziņot par lietas izskatīšanu tāpēc, ka viņš nav deklarējis dzīvesvietu un nav zināma viņa faktiskā atrašanās vieta.

⁹ Sīkāk aprakstīti metodikas [1.8.1. apakšnodalā](#).

¹⁰ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013. - Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 656. lpp, 14. punkts.

Lai būtu pamats atsaukties uz minēto tiesību normu, lietā jābūt pierādījumam, kas apliecina, ka administratīvā procesa dalībnieks ir informēts par lietas izskatīšanu (uzaicinājumam – dokumentam, kas apliecina, ka administratīvā procesa dalībniekam savlaicīgi izsūtīts vai pret parakstu izsniegts uzaicinājums ierasties uz bāriņtiesas sēdi), vai ka administratīvā procesa dalībnieka atrašanās vieta nav zināma (piemēram, policijas izziņa, ka personas atrašanās vieta nav zināma). Ja uzaicinājums ir saņemts atpakaļ ar pasta atzīmi, ka adresāts nav sasniedzams, to neatvērtu pievieno lietai. Ja administratīvā procesa dalībniekam ir attaisnojoši iemesli (piemēram, atrašanās ārvalstīs, slimība u.c.) un viņš ir lūdzis izskatīt lietu bez viņa klātbūtnes bāriņtiesas sēdē, bāriņtiesa var skatīt lietu arī bez minētā administratīvā procesa dalībnieka klātbūtnes, lēmumā to atrunājot.

Piemērs.

Uzaicinājums uz Bāriņtiesas sēdi ierakstītā vēstulē 2023. gada 15. maijā tika nosūtīts Dainim Bērziņam uz viņa deklarētās dzīvesvietas adresi. D. Bērziņš uz Bāriņtiesas sēdi neieradās un neinformēja par neierašanās iemesliem. Saskaņā ar [Bāriņtiesas darbības noteikumu 54.1. punktu](#) noteikto lietu var izskatīt bez administratīvā procesa dalībnieku klātbūtnes, ja ir ziņas par to, ka administratīvā procesa dalībniekiem noteiktā kārtībā ir paziņots par lietas izskatīšanu un viņi nav ieradusies uz attiecīgo sēdi, kā arī nav paziņojuši neierašanās iemeslu vai ir lūguši izskatīt lietu bez viņu klātbūtnes un ir noskaidrota lietas izskatīšanai nepieciešamā informācija. Pamatojoties uz minēto, Bāriņtiesa nolemj administratīvo lietu izskatīt bez D. Bērziņa klātbūtnes.

Bāriņtiesa ievēro [Vispārīgās datu aizsardzības regulas](#) (VDAR) prasības. Bāriņtiesas sēdē izskatāmajās lietās tiek izmantoti īpašu kategoriju personu dati atbilstoši VDAR noteikumiem. Minēto datu apstrāde tiek stingri ierobežota ar tiesību normām, un tai jābūt pamatotai un jāatbilst [VDAR 6. panta 1. punkta](#) minētajiem pamatojumiem – datu subjekta piekrišana, līguma izpilde, juridisks pienākums, sabiedrības intereses, vitālo interešu aizsardzība un leģitīmo interešu ievērošana. Papildus tiesiska pamata nodrošināšanai, saskaņā ar [VDAR 5. pantu](#), Bāriņtiesas veiktajai personas datu apstrādei ir jābūt likumīgai, godprātīgai un pārredzamai. Personas datu apstrāde veicama tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Lai identificētu administratīvā procesa dalībnieku, ir pietiekami lēmuma **konstatējošajā daļā**, ja nepieciešams, norādīt viņa dzimšanas datus. Personas kodu lieto, ja citādā veidā personu nav iespējams identificēt (piemēram, vienā dzīvoklī dzīvo divas personas ar vienādu vārdu un uzvārdu). Bērnam, kuram no piešķirtā personas koda nav secināms viņa dzimšanas datums, lēmumā obligāti norādāmi dzimšanas dati. Personas kods iekļaujams lēmuma **nolēmuma daļā**, savukārt administratīvā procesa dalībnieka (iesniedzēja un adresāta) dzīvesvietu nav vēlams norādīt lēmuma nolēmuma daļā un ir pietiekami, ka tā ir norādīta lēmuma sākumā – konstatējošajā daļā. Tādējādi tiek nodrošināts nosacījums, ka lēmumam jābūt īsam un kodolīgam.

1.4.3. Iesniedzēja prasījums

Ja administratīvā lieta ierosināta uz iesnieguma pamata, **lēmumā atspoguļojams iesniedzēja prasījums.**

Norādei par izteikto lūgumu jābūt īsai un kodolīgai, no tās jābūt redzamam iemeslam, kādēļ administratīvā lieta ierosināta, iesniegums pilnībā nav jāpārraksta.

Piemērs.

Māte iesniegusi iesniegumu bāriņtiesā ar lūgumu izskatīt jautājumu par domstarpībām saistībā ar viņas bērna uzvārda maiņu, un pieņemt lēmumu, jo viņa vēlas mainīt bērna uzvārdu uz savu jauno uzvārdu, bet bērna tēvs nepiekrīt bērna uzvārda maiņai. Bāriņtiesas lēmumā rakstāms, ka lieta ierosināta uz personas iesnieguma pamata, un iekļaujama norāde: "Bāriņtiesā 2023. gada 10. februārī saņemts Ilzes Bērziņas iesniegums par uzvārda maiņu Annai Liepai no "Liepa" uz "Bērziņa".

Ja iesniedzējs savu lūgumu lietas izskatīšanas laikā ir precizējis vai papildinājis, bāriņtiesas lēmumā atspoguļojami visi lūgumi, kas izteikti attiecībā uz bērna vai aizgādībā esošās personas tiesību un tiesisko interešu ievērošanu.

Administratīvās lietas ierosināšanas pamats jānorāda arī tad, ja lieta ierosināta pēc bāriņtiesas iniciatīvas. Savukārt, ja lieta ierosināta uz citas institūcijas ziņojuma pamata, administratīvajā aktā norāda, kāda iestāde un ko ir ziņojusi. Norādei uz ziņojumu arī jābūt īsai un kodolīgai, un no tās jābūt redzamam iemeslam, kādēļ administratīvā lieta ierosināta.

Piemērs.

Administratīvā lieta ierosināta pēc bāriņtiesas locekļa vienpersoniski pieņemta lēmuma par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, jo bērna dzīves apstākļu pārbaudē konstatēts, ka bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa veselību.

Bāriņtiesas lēmumā rakstāms, ka lieta ierosināta uz bāriņtiesas iniciatīvas pamata, un iekļaujama norāde: "Ar bāriņtiesas locekļa 2023. gada 10. februārī vienpersoniski pieņemto lēmumu Nr. 1.4/3 Staņislavam Lapiņam un Lanai Lapiņai pārtrauktas Samantas Lapiņas aizgādības tiesības, un Samanta Lapiņa ievietota pilsētas bērnu un jauniešu centrā "Krīzes centrs"."

Piemērs.

Administratīvā lieta ierosināta, jo no pašvaldības Sociālā dienesta saņemta informācija, ka vecāki nerūpējas par savu bērnu un nesadarbojas ar sociālo dienestu.

Bāriņtiesas lēmumā rakstāms, ka lieta ierosināta uz citas institūcijas ziņojuma pamata, un iekļaujama norāde: "Bāriņtiesā 2023. gada 10. februārī saņemta pilsētas pašvaldības Sociālā dienesta vēstule Nr. 10/02/2023/n ar informāciju, ka Staņislavs Lapiņš un Lana Lapiņa pametuši novārtā savu meitu Samantu Lapiņu, nerūpējas par bērna veselību un izglītību un nesadarbojas ar Sociālo dienestu, nereaģē uz Sociālā dienesta norādījumiem bērna aprūpē."

1.4.4. Administratīvā procesa dalībnieku viedokļi un argumenti

Bāriņtiesas lēmumā atspoguļo administratīvā procesa dalībnieku viedokļus un argumentus, ja tādi ir izteikti. Administratīvā procesa dalībnieki bāriņtiesā ir bāriņtiesa un adresāts. Administratīvajā procesā var piedalīties arī iesniedzējs, trešā persona, privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizstāvis, pārstāvis, tomēr minētie dalībnieki nav obligāti administratīvajā procesā.

Vērā ņemams, ka lēmumā norādāmi tikai tie procesa dalībnieku viedokļi un argumenti, kuriem ir nozīme lietā un kuri attiecas uz konkrētās lietas labāku izprašanu. Nepieciešams ievērot, ka bāriņtiesas lēmumā atspoguļojami arī tie administratīvā procesa dalībnieku izteiktie viedokļi un argumenti, kuri nesaskan ar lēmuma rezolutīvajā daļā norādīto, pamatojot, kādēļ bāriņtiesa šos argumentus nav ņemusi vērā.

Svarīgi!

Norādot viedokļus un argumentus, jānorāda arī to avots – dokuments (ar numuru un datumu, lai to būtu iespējams identificēt) vai personas bāriņtiesas sēdes laikā sniegtā mutvārdu informācija.

Piemērs.

Bāriņtiesas sēdē Aina Putniņa skaidroja: viņa vēlas, lai bērni atgrieztos mājās, jo var viņus aprūpēt; neuzskata, ka viņai būtu problēmas ar alkohola atkarību vai ka viņa būtu vardarbīga, jo bērni ir jādisciplinē, un, ja neklausā, viņus vajag sodīt. Pamatojot savu viedokli, A. Putniņa atsaucās uz [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 7.¹ pantā](#) noteikto, ka katram bērnam ir neatņemamas tiesības uz ģimeni. Bāriņtiesa kritiski vērtē A. Putniņas izteikto viedokli kopsakarā ar Bāriņtiesas locekļa 2023. gada 25. maijā vienpersoniski pieņemto lēmumu, ar kuru bērni tika šķirti no ģimenes un nogādāti drošos apstākļos, jo Bāriņtiesas loceklis bērnu dzīves apstākļu pārbaudē konstatēja, ka bērni atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos.

Bāriņtiesas lēmumā dokumenti, kuriem ir nozīme bāriņtiesas lēmuma pieņemšanā, uzskaitāmi hronoloģiskā secībā pēc dokumenta datuma.

Institūcija, kura pieaicināta, lai savas kompetences ietvaros sniegtu informāciju izskatāmajā lietā (piemēram, pašvaldības sociālais dienests) APL izpratnē nav uzskatāma par administratīvā procesa dalībnieku, tomēr arī šīs institūcijas informācija, kā arī tās pārstāvja paustais viedoklis un argumenti ir noskaidrojami, izvērtējami kopsakarā ar citiem lietā esošajiem materiāliem un sniegtajiem viedokļiem un atspoguļojami bāriņtiesas lēmumā.

Atbilstoši [APL 62. panta trešajai daļai](#), ja bāriņtiesas lēmumā procesa dalībnieku viedoklis un argumenti nav noskaidroti, administratīvā akta pamatojumā norāda iemeslu.

Saskaņā ar [Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Bērnu tiesību konvencijas 12. panta 1. punktu](#) ikvienam bērnam, kas ir spējīgs formulēt savu viedokli, ir tiesības brīvi to paust visos jautājumos, kas viņu skar, turklāt bērna viedoklim jāpievērš pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Atbilstoši [Bērnu tiesību](#)

[aizsardzības likuma 20. panta otrajai daļai](#), bērnam tiek dota iespēja tikt uzklautam jebkādas ar viņu saistītās administratīvās procedūrās. Tādējādi bāriņtiesai nepieciešams ievērot, ka arī bērna viedoklis noskaidrojams visos gadījumos, kad vien tas iespējams, un bērns spēj formulēt savu viedokli. Noskaidroto bērna viedokli nepieciešams fiksēt sarunas protokolā un pievienot lietai. Sarunām ar bērniem izmantojama Protokola par bērna tiesību tikt uzklautam nodrošināšanu forma, kuras paraugs un apraksts atrodams Bērnu aizsardzības centra (turpmāk – centrs)¹¹ [Rokasgrāmatas bāriņtiesām 3. sējumā](#).

Augstākā tiesa atzīst, ka, lemjot par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu, noteikti ņemams vērā bērna viedoklis atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Ja bērns ir nobrieduša pusaudža vecumā, viņa viedoklim jābūt noteicošajam. Ja tiesa izlemj pretēji bērna viedoklim, tiesai tas īpaši ir jāmotivē.¹² Te būtiski atzīmēt, ka, Augstākās tiesas ieskatā, gan bāriņtiesai, gan tiesai katrā konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē bērna vislabākās intereses, kas, vērtējot objektīvi, var nesakrist ar bērna subjektīvo viedokli.¹³

Svarīgi!

Ja bērns vēlas, lai viņa viedoklis netiktu izpausts, vai bāriņtiesa uzskata, ka bērna viedokļa izpaušana var kaitēt bērnam, bērna viedokli pievieno lietai slēgtā aploksnē un bāriņtiesas lēmumā iekļauj informāciju par to, ka bērna viedoklis ir noskaidrots, bet tas netiek atspoguļots lēmuma tekstā.

Bērna aicināšana uz bāriņtiesas sēdi viedokļa noskaidrošanai vērtējama īpaši rūpīgi, un realizējama tikai tādā gadījumā, ja bērns, kurš sava vecuma un brieduma dēļ spēj paust pamatotu viedokli, izteicis vēlmi piedalīties bāriņtiesas sēdē. Saskaņā ar [Bāriņtiesas darbības noteikumu 42. punkta](#) noteikto bērna viedokli bāriņtiesa noskaidro bērnam ierastajā vidē vai citā drošā vidē.

Centra ieskatā, vairumā gadījumu, bērna dalība sēdē nav atbilstoša bērna labāko interešu aspektā, proti, bērna labākajās interesēs ir tikt pasargātam no emocionālas spriedzes, lojalitātes konflikta u.tml.

Pieņemot lēmumus personu ar rīcībspējas ierobežojumu tiesību un tiesisko interešu aizsardzībā, ja aizgādībā esošās personas veselības stāvoklis to atļauj un šī persona spēj formulēt savu viedokli, aizgādībā esošās personas viedoklis tiek noskaidrots, fiksējot to sarunas protokolā un pievienojot lietai.

¹¹ No 2024. gada 1. janvāra Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija pārveidota par Bērnu aizsardzības centru.

¹² Augstākās tiesas 2008. gada 23. septembra sprieduma lietā Nr. SKA-457/2008 12. punkts.

¹³ Augstākās tiesas 2012. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-870/2012 11. punkts.

Svarīgi!

Atbilstoši [Apvienoto Nāciju organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām](#) noteiktajam, ka dalībvalstis veic efektīvus un atbilstošus pasākumus, tostarp ar līdzinieku atbalstu, lai personas ar invaliditāti varētu panākt un saglabāt maksimālu patstāvību, pilnīgas fiziskās, garīgās, sociālās un profesionālās spējas un pilnīgu iekļaušanos un līdzdalību visās dzīves jomās, **Bārintiesai jāizvērtē iespēja aicināt aizgādībā esošo personu piedalīties un paust viedokli Bārintiesas sēdē.**

Personas vai iestādes, kura nav uzskatāma par administratīvā procesa dalībnieku, bet kura var sniegt bārintiesai būtisku informāciju par izskatāmo lietu (piemēram, ģimenes ārsts, skolotājs vai skolas psihologs), viedoklis noskaidrojams ārpus bārintiesas sēdes. Personu var uzaicināt uz pārrunām bārintiesā un tās viedokli fiksēt sarunas protokolā, ko pievieno attiecīgajai lietai. Iestādes viedokli iespējams noskaidrot, nosūtot rakstisku pieprasījumu par bārintiesu interesējošo jautājumu. Iestādes sniegtā informācija pievienojama lietai un vērtējama kopsakarā ar citiem lietas materiāliem.

Nemot vērā, ka, piemēram, atjaunojot pārtrauktās aizgādības tiesības, bārintiesai ir ne tikai formāli jāpārbauda, vai vairs nepastāv [Civillikuma 203. panta pirmajā daļā](#) minētie apstākļi, bet arī pēc būtības jāpārliedz, vai nepastāv pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski, uz bārintiesas sēdi, izskatot jautājumu par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu, var tikt pieaicināti speciālisti (piemēram, sociālā darba speciālists, sociālais pedagogs, psihologs, u.c.), lai atbilstoši kompetencei sniegtu atzinumu lietā. Jāņem vērā, ka sociālā darba speciālista piedalīšanās bārintiesas sēdē nenozīmē to, ka bārintiesā var nepieprasīt rakstisku atzinumu konkrētajā aizgādības tiesību atjaunošanas lietā.

Lemjot par attiecīgo jautājumu, bārintiesas lēmuma pieņemšanai nepieciešams uzklaut un noskaidrot administratīvā procesa dalībnieku (kā arī personu, kas var sniegt bārintiesai būtisku informāciju) viedokli un izvērtēt to kopsakarā ar lietā esošajiem materiāliem un sniegtajiem argumentiem, bārintiesas lēmumā atspoguļojot galvenos argumentus un viedokļus, kas iegūti uzklautāšanas procesā.

1.4.5. Faktu konstatējums

[APL 59. pantā](#) noteikts, ka pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir **nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu**, savukārt [APL 9. pants](#) nosaka, ka administratīvo aktu var pamatot ar faktiem, kuri ir nepieciešami lēmuma pieņemšanai, un no tiem izrietošiem objektīviem un racionāliem juridiskiem apsvērumiem.

Lai iegūtu nepieciešamo informāciju un panāktu tiesisku, taisnīgu un efektīvu lietas izskatīšanu, iestāde pēc spējas dod administratīvā procesa dalībniekiem norādījumus un ieteikumus. Iegūstot informāciju, iestāde var izmantot visas tiesiskās metodes, arī iegūt informāciju no administratīvā procesa dalībniekiem, citām institūcijām, kā arī ar liecinieku, ekspertu, apskates, dokumentu un cita veida pierādījumu palīdzību. Atbilstoši [Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta astotajā daļā](#) noteiktajam, **ja iestādei lēmuma pieņemšanai**

nepieciešamā informācija ir nevis administratīvā procesa dalībnieku, bet gan citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūst pati, nevis pieprasa no administratīvā procesa dalībniekiem.

Ja nepieciešamā informācija satur ziņas par fiziskās personas privāto dzīvi (personas kods, tautība, pilsonība, dzīvesvieta, ģimenes stāvoklis, veselības stāvoklis, sodāmība, ienākumi, īpašums, reliģiskie vai politiskie uzskati vai citas ziņas), iestāde paskaidro privātpersonai, uz kāda normatīvā akta pamata un kādam mērķim iestāde šīs ziņas vēlas iegūt, kā arī to, vai privātpersonai šīs ziņas saskaņā ar ārējo normatīvo aktu jāsniedz obligāti vai to sniegšana ir brīvprātīga, proti, lai iestādes pieprasīto ziņu sniegšana būtu privātpersonai obligāta, no tiesību normām jāizriet, ka iestādei ir tiesības pieprasīt konkrētu informāciju, un pieprasījuma adresātam līdz ar to ir pienākums pieprasīto informāciju sniegt. Procesā dalībniekam ir pienākums iesniegt pierādījumus, kas ir viņa rīcībā, un paziņot iestādei par faktiem, kas viņam ir zināmi un konkrētajā lietā varētu būt būtiski.

Bāriņtiesas lēmumā atspoguļo būtiskos faktus, faktu uzskaitījumam jābūt īsam, bet precīzam. Atbilstoši [APL 67. panta trešajai daļai](#) lēmuma faktu konstatējuma daļā norāda pierādījumus, uz kuriem pamatoti secinājumi, un argumentus, uz kuru pamata pierādījumi noraidīti. Atsaukties var tikai uz vispārzināmiem vai pārbaudītiem faktiem, tie var būt atspoguļoti iepriekš izdotos bāriņtiesas lēmumos un citu iestāžu izdotos dokumentos (piemēram, norādot, ka „bērna māte ir mirusi”, bāriņtiesa atsaucas uz miršanas apliecību, norādot tās numuru un izdošanas datumu).

Tāpat kā attiecībā uz viedokļiem un argumentiem, administratīvajā aktā jānorāda tikai tie fakti, kam ir nozīme lietas izlemšanā. Ja kāds no administratīvā procesa dalībniekiem kādu no faktiem uzrādījis kā būtisku, bet bāriņtiesa to par būtisku neuzskata, to var norādīt, bet pamatojuma daļā jāpaskaidro, kādēļ šis fakts par būtisku netiek uzskatīts. Jānorāda ne tikai tie fakti, kas ir būtiski adresātam, bet arī citiem administratīvā procesa dalībniekiem.

Piemērs.

Lietā par aizbildņa atcelšanu, Bāriņtiesas sēdē Aizbildnis iesniedza 2023. gada 3. aprīlī noslēgto nekustamā īpašuma pārdošanas līgumu un informēja Bāriņtiesu, ka nekustamā īpašuma pārdošanas cena atbilst tirgus situācijai, un nekustamā īpašuma pārdošana bijusi bērna interesēs, jo nepilngadīgajam piederošais nekustamais īpašums pārdots, lai nodrošinātu līdzekļus nepilngadīgā uzturam, kas atbilst [Civillikuma 280. panta](#) noteikumiem. Līdz ar to Aizbildnis uzskata, ka nav pamats lemt par viņa atcelšanu.

Bāriņtiesa norāda, ka minētais fakts par nekustamā īpašuma cenas atbilstību tirgus situācijai nav uzskatāms par būtisku, jo Aizbildnis nav ievērojis [Civillikuma 280. panta otrajā daļā](#) noteikto, ka aizbildnim jāziņo bāriņtiesai par nepieciešamību pārdot nepilngadīgajam piederošo nekustamo īpašumu, lai Bāriņtiesa, apsvērusi norādītos apstākļus un pārliicinājusies par nodomātās pārdošanas vajadzību vai derīgumu, vai nu pati atļauj pārdot, ja nekustamais īpašums novērtēts ne augstāk par 14 000 euro, vai arī, ja tas novērtēts augstāk, iesniedz lietu izšķirt tiesai.

Vienlaikus norādāms, ka bāriņtiesu lietās var būt situācijas, kurās lēmumā tiek norādīts plašāks faktu un apstākļu kopums. Piemēram, bāriņtiesai nav liegts koleģiālajā lēmumā konstatēt papildu apstākļus, kāpēc nav atjaunojamas pārtrauktās aizgādības tiesības, jo bāriņtiesa lēmuma pieņemšanā vērtē ne tikai to, vai ir zuduši iemesli aizgādības tiesību pārtraukšanai, bet arī aktuālo situāciju bērna tiesību ievērošanā. Tādējādi koleģiālais lēmums

var saturēt papildu pamatojumu aizgādības tiesību neatjaunošanai, un, kamēr pastāv faktiskie apstākļi, kas ir pretēji bērna tiesībām un interesēm, aizgādības tiesību atjaunošanai nav pamata.¹⁴

1.4.6. Administratīvā akta pamatojums, ietverot lietderības apsvērumus

Administratīvā akta pamatojums ļauj personai saprast faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā arī izskaidro administratīvā akta lietderības apsvērumus, kas pamato administratīvā akta piemērotību, vajadzību un atbilstību. Viena no pamatojuma funkcijām ir panākt, ka administratīvais akts tiek akceptēts, tāpēc pamatojumam jāietver atbildes uz būtiskiem dalībnieku izteiktiem jautājumiem vai iebildumiem. No pamatojuma administratīvā procesa dalībnieks izsecina, vai ir pamats bāriņtiesas lēmumu apstrīdēt (pārsūdzēt). Pamatojums ļauj personai pārliecināties, ka bāriņtiesa nav rīkojusies patvaļīgi, jo persona var izsekot līdz faktiem un apstākļiem, kā rezultātā pieņemts tieši šāds bāriņtiesas lēmums.

Svarīgi!

Lai personai nodrošinātu iespēju izsekot bāriņtiesas lemtāšanas procesam, lēmumā nepieciešams secīgi aprakstīt faktus, argumentus un pamatojumu ar atsauci uz konkrētām likuma normām. Tomēr aprakstam nevajadzētu būt pārāk garam un izplūdušam, būtu vēlams izteikties konkrēti, iekļaujot tikai īsus apsvērumus, kas pamato izlemšanas virzību.

Nepieciešams uzskaitīt dokumentus, kuri pārbaudīti konkrētā bāriņtiesas lēmuma pieņemšanas procesā un uz kuriem balstīts bāriņtiesas pieņemtais lēmums, norādot katra dokumenta datumu, numuru un sagatavotāju. Šādai informācijai var būt izšķiroša nozīme gadījumos, kad konkrētais lēmums kalpo kā pamatojums kāda cita lēmuma pieņemšanas procesā.

Svarīgi!

Administratīvā procesa likums pierādīšanas pienākumu uzliek bāriņtiesai, vienlaikus nosakot, ka atsaukties var tikai uz tiem pamatojumiem, kas minēti administratīvajā aktā¹⁵.

Administratīvā akta pamatojums (plašākā nozīmē) ir nozīmīgākā bāriņtiesas lēmuma daļa, jo **tajā norādāmi galvenie argumenti un faktu apkopojums** (ar atsauci uz atbilstošām tiesību normām), kāpēc bāriņtiesa ir pieņēmusi tieši šādu lēmumu. Atbilstoši [APL 67. panta ceturtajai](#)

¹⁴ Senāta Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-1598/2018 ([ECLI:LV:AT:2018:1221.A420294117.19.S](#)) 12.punkts.

¹⁵ [Administratīvā procesa likuma 150. pants](#).

[dalai](#), iestāde administratīvo aktu pamato ar Satversmi, likumiem, Ministru kabineta noteikumiem, starptautisko tiesību vai Eiropas Savienības normām, kā arī vispārējiem tiesību principiem. Pamatojumā norāda attiecīgā ārējā normatīvā akta pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu.

Svarīgi!

Atsauce tikai uz normatīvo aktu, nenorādot konkrētu pantu, tā daļu vai punktu, apakšpunktu, nav pietiekama.

Piemērotās likuma normas var citēt, ja tas nepieciešams bāriņtiesas lēmuma skaidrībai, tomēr nav atbalstāma prakse pilnā apmērā citēt visas lēmumā iekļautās normas. Atbilstoši [APL 67. panta piektajai daļai](#), lēmuma pamatojumā bāriņtiesa var izmantot argumentus, kas izteikti publicētos tiesas spriedumos un juridiskajā literatūrā, kā arī citā speciālajā literatūrā. Izmantojot citātus no tiesu nolēmumiem vai juridiskās literatūras, tiem būtu jābūt atbilstošiem, precīziem un kodolīgiem.

Svarīgi!

Personai, kuras tiesības skars konkrētais administratīvais akts, ir skaidri jāsaprot, kā konkrētās tiesību normas attiecās uz konkrēto gadījumu.

Piemērs.

Bāriņtiesas lēmumā par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam kā pamatojums norādams [Civillikuma 203. panta pirmās daļas 1. vai 2. punkts](#) un [Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmās daļas 1. vai 2. punkts](#), norādot minēto tiesību normu noteikumus, ka bāriņtiesa ir kompetenta lemt par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu konkrētajos gadījumos. Savukārt, bāriņtiesas lēmumā par bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā jāpamato, kādēļ bērns nav ievietots audžuģimenē vai nodots aizbildnībā, atsaucoties uz [Bāriņtiesu likuma 35. panta pirmajā daļā](#) noteikto, ka bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikuša bērna ievietošanu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ja ārpusģimenes aprūpi bērnam nav iespējams nodrošināt pie aizbildņa vai audžuģimenē vai ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē konkrētam bērnam nav piemērota.

Nepieciešams ņemt vērā, ka pamatojumam jāietver **lietderības apsvērumi**. Lietderības apsvērumu mērķis ir panākt, lai iestāde, izmantojot savu rīcības brīvību, no vairākām iespējamām tiesiskajām sekām izvēlētos tieši konkrētajā gadījumā piemērotākās sekas. Apsverot administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde saskaņā ar [APL 66. pantu](#) lemj par:

- 1) administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (legitīmu) mērķi;
- 2) administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai;

- 3) administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;
- 4) administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

1.4.7. Atsevišķu piemēroto tiesību normu uzskaitījums

Administratīvajam aktam jāsaturs norāde uz piemērotajām tiesību normām. Saskaņā ar [APL 74. panta pirmās daļas 3. punktu](#) administratīvais akts nav spēkā, ja rakstveidā izdotajā adresātam nelabvēlīgajā administratīvajā aktā nav piemēroto tiesību normu uzskaitījums. Lai persona varētu vieglāk uztvert lēmumā minēto, vienlaikus pārliecinoties, ka bāriņtiesa lēmumu pieņēmusi, vadoties no konkrētām tiesību normām, bāriņtiesa lēmuma pieņemšanā piemērotās tiesību normas var citēt.

Ja administratīvā procesa dalībnieks savā iesniegumā, mutiskajos vai rakstiskajos paskaidrojumos administratīvās lietas ietvaros balstījies uz kādu tiesību normu, bet iestāde to nav piemērojusi, iestādei jāpaskaidro, kādēļ šī norma nav piemērota vai nav piemērojama. Norādot piemēroto tiesību normu, bāriņtiesai nepieciešams korekti noformēt attiecīgā normatīvā akta nosaukumu un precīzi norādīt likuma pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu.

[APL 15. panta pirmajā daļā](#) noteikts, ka iestāde administratīvajā procesā piemēro ārējos normatīvos aktus, starptautisko tiesību aktus un Eiropas Savienības tiesību normas, kā arī vispārējos tiesību principus, kas noteikti [APL 4. pantā](#).

Svarīgi!

Bāriņtiesai nepieciešams regulāri sekot līdzi izmaiņām tiesību aktos, lai izslēgtu situāciju, ka bāriņtiesa atsaucas uz spēkā neesošu tiesību normu.

1.4.8. Adresātam uzliktais tiesiskais pienākums vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības

Ievērojot, ka lielākā daļa bāriņtiesas lēmumu ir individuāli tiesību akti, kas nodibina, groza, konstatē vai izbeidz tiesiskās attiecības, **bāriņtiesas lēmumā jābūt norādei uz personai piešķirtajām, apstiprinātajām vai noraidītajām tiesībām, uzliktajiem pienākumiem** (noteikta rīcība vai noteiktas rīcības aizliegums) vai konstatētajiem faktiem.

Pienākumiem un tiesībām jābūt formulētām konkrēti un saprotami (piemēram, „pārtraukt Kristapa Kalniņa aizgādības tiesības Ingai Kalniņai”), tās nevar būt abstraktas. Adresātam uzliktais tiesiskais pienākums vai piešķirtās tiesības ir norādāmas lēmuma nolemjošajā daļā. Ja lēmuma nolemjošajā daļā iekļauti vairāki punkti, tos nepieciešams sakārtot loģiskā secībā.

Piemērs.

- 1) Nodibināt aizbildnību Andrim Pļaviņam.
- 2) Iecelt Līgu Krauju par Andra Pļaviņa aizbildni.
- 3) Uzdot Līgai Kraujai sastādīt Andra Pļaviņa mantas sarakstu un vienu eksemplāru mēneša laikā iesniegt bāriņtiesā.

Svarīgi!

Bāriņtiesa nevar ar administratīvo aktu uzlikt adresātam pienākumu, kura noteikšana nav bāriņtiesas kompetencē¹⁶ vai kas izskatāms atsevišķa administratīvā procesa ietvarā¹⁷.

Piemēram, lemjot par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, nav tiesiski kā otro nolēmuma punktu pievienot bāriņtiesas noteiktu saskarsmes kārtību vecākam ar ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu, proti, bāriņtiesai likumdevējs paredzējis lemt par saskarsmes ierobežošanu noteiktos gadījumos, atbilstoši [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 33. panta](#) prasībām. Minētais izvērtējums un lēmums pieņemams atsevišķa lēmuma veidā.

1.4.9. Norāde, kur un kādā termiņā šo administratīvo aktu var pārsūdzēt

Tiesības pārsūdzēt iestādes lēmumu ir vienas no svarīgākajām personas tiesībām administratīvajā procesā. Bāriņtiesas lēmumā nepieciešamas ietvert pārsūdzības klauzulu, norādot lēmuma pārsūdzēšanas kārtību un termiņus. Klauzulai jāietver gan pieteikuma iesniegšanas tiesā kārtība ([APL 189. pants](#)), gan termiņš ([APL 79. pants](#)). Apstrīdēšanas (pārsūdzēšanas) norādei administratīvajā aktā ir īpašs mērķis – informēt administratīvā akta adresātu un citas personas, kuras skar izdots administratīvais akts, par viņu tiesībām turpināt uzsākto administratīvo procesu un pārbaudīt izdotā administratīvā akta tiesiskumu. Apstrīdēšanas (pārsūdzēšanas) norādei jābūt pietiekami skaidrai, lai persona to varētu saprast un atbilstoši izdarīt izvēli par savu turpmāko rīcību. Gadījumos, kad bāriņtiesas lēmums nav pārsūdzams, bāriņtiesai tas ir jānorāda.

Piemērs.

“Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 49. panta trešo daļu](#) lēmums nav pārsūdzams.”

Bāriņtiesa lēmumam var pievienot atsauci uz [Bāriņtiesu likuma 49. panta “Lēmumu stāšanās spēkā un pārsūdzēšana” pirmo un otro daļu](#):

(1) Bāriņtiesas lēmumi stājas spēkā un izpildāmi nekavējoties. Bāriņtiesas lēmumi ir obligāti visām fiziskajām un juridiskajām personām, izņemot [šā likuma 51. pantā](#) minētos lēmumus.

¹⁶ [Administratīvā procesa likuma 74. panta pirmās daļas 2. punkts](#).

¹⁷ [Administratīvā procesa likuma 57. pants](#).

(2) Bāriņtiesas lēmumu, tai skaitā šā likuma [5. panta 1.¹ daļā](#) minētajās lietās, ieinteresētā persona var pārsūdzēt tiesā [Administratīvā procesa likumā](#) noteiktajā kārtībā. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur lēmuma darbību.

1.5. Bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka, bāriņtiesas locekļa vienpersoniski pieņemts lēmums

Nepieciešams ievērot, ka arī [Bāriņtiesu likuma 23. panta pirmajā daļā](#) noteiktajā kārtībā pieņemtais bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka vai bāriņtiesas locekļa vienpersoniski pieņemtais lēmums par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem un bērna nogādāšanu audžuģimenē, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, slimnīcā vai citos drošos apstākļos ir **administratīvais akts**.

Vienpersonisku lēmumu **pieņem mutvārdos un 24 stundu laikā noformē rakstveidā**, kā arī par to paziņo bērna vecākiem, aizbildnim, adoptētājam vai audžuģimenei. Ja minētais 24 stundu termiņš iestājas brīvdienā vai svētku dienā, bāriņtiesai nepieciešamības gadījumā jārod iespēja sagatavot lēmumu ārpus bāriņtiesas oficiālā darba laika. Ja lēmuma pieņemšanas brīdī lēmumu personai nav iespējams paziņot (bērns atstāts bez uzraudzības veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bet vecāku atrašanās vieta uzreiz nav noskaidrojama), bāriņtiesa savu iespēju robežās veic attiecīgas darbības, lai noskaidrotu, kur atrodas šī persona un informētu viņu par attiecīgā lēmuma pieņemšanu. Lietā fiksējams, kādas darbības bāriņtiesa veikusi, lai rastu iespēju par pieņemto lēmumu informēt personu, attiecībā uz kuru pieņemts vienpersonisks lēmums. Piemēram, telefonsarunu pārskats.

[Bāriņtiesu likuma 23. panta trešajā daļā](#) paredzētā bāriņtiesas amatpersonas vienpersoniskā mutvārdu lēmuma noformēšana rakstveidā procesuāli būtiski atšķiras no [APL 69. panta](#): tas tiek darīts 24 stundu laikā, turklāt bērna vecākiem tiek tikai paziņots par lēmuma pieņemšanu. Tas liecina, ka lēmuma rakstveida noformēšanas mērķis ir nevis adresāta interešu aizsardzība, iepazīstinot ar pamatojumu, bet lēmuma izpilde – lai informācija par lēmumu un tā pieņemšanas apstākļiem (iemesliem) būtu fiksēta un nododama personām, uz ko tas attiecas. Tas nozīmē, ka šādā gadījumā lēmuma pamatojums nav vērtējams atbilstoši [APL 67. panta](#) prasībām, kas ietver arī prasību pēc pilnīga pamatojuma adresāta interešu aizsardzības nolūkā.¹⁸

Pirms vienpersoniskā lēmuma pieņemšanas bāriņtiesai atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 23. panta otrajai prim daļai](#) vispirms primāri jāizvērtē iespējas novērst dzīvības un veselības apdraudējumu, bērnam paliekot ģimenē, un tikai tad, ja to nav iespējams novērst ar līdzekļiem (pagaidu aizsardzība pret vardarbību, bērna nodošana citas personas, ar kuru bērnam ir emocionāla saikne, īslaicīgā aprūpē drošos apstākļos u.tml.), kuri mazāk ierobežo bērna tiesības uzaugt ģimenē, bāriņtiesa lemj par bērna šķiršanu no ģimenes. Šādam izvērtējumam jābūt atspoguļotam bāriņtiesas lēmumā vai arī skaidri un nepārprotami jāizriet no konkrētās

¹⁸ Senāta Administratīvo lietu departamenta 2015. gada 16. aprīļa rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-400/2015 ([A420445913](#)) 5.punkts. Ar atsauci uz Senāta Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. SKA-129/2010 ([A42589008](#)) 9. punktu.

administratīvās lietas materiāliem, ka šāds izvērtējums ir bijis veikts. Pretējā gadījumā tiesa to nevar pārbaudīt.¹⁹

Piemērs.

Bāriņtiesa 2023. gada 5. jūnijā saņēmusi informāciju no pašvaldības sociālā dienesta par vecāku D.V. un Z.V. nespēju nodrošināt bērnu aprūpi un uzraudzību, bērni atstāti mājās bez uzraudzības. Minēto konstatējusi kaimiņiene, kura informējusi sociālo dienestu. Bāriņtiesai neizdodas sazināties ar D.V. un Z.V.,- neviens no viņiem neatbild uz telefona zvaniem. Par to liecina 2023. gada 5. jūnijā veikto telefona zvanu atšifrējums, - vecāku atrašanās vieta nav zināma. Sarunā ar kaimiņieni A.B. noskaidrots, ka viņa pamanījusi neaizvērtas kaimiņos esošā dzīvokļa durvis; ieejot dzīvoklī, konstatējusi, ka mājās atrodas nepilngadīgie L.V. un J.V., bet vecāku mājās nav; bērni nezina, kur vecāki atrodas. Saruna ar A.B. fiksēta 2023. gada 5. jūnija sarunu protokolā.

Bērni sava mazā vecuma dēļ nespēj par sevi parūpēties un sevi aizsargāt. Bāriņtiesai nav izdevies iegūt informāciju par bērnu radniekiem vai citām personām, ar kurām bērniem būtu tuvas attiecības. Atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 23. panta otrajai prim daļai](#), izvērtējot iespējas novērst dzīvības un veselības apdraudējumu bērniem, paliekot ģimenē, Bāriņtiesas loceklis secina, ka to nav iespējams novērst ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo bērna tiesības uzaugt ģimenē, un bērni ir šķirami no ģimenes un nogādājami drošos apstākļos krīzes centrā.

Arī bāriņtiesas amatpersonas vienpersoniski pieņemtajam lēmumam jāsaturs tā pārsūdzības klauzula un lēmuma adresāts, kā arī norāde, ka 15 dienu laikā bāriņtiesa pieņems koleģiālu lēmumu šajā lietā par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu (vai neatjaunošanu) bērna vecākiem. Vienpersoniskais lēmums stājas spēkā un izpildāms nekavējoties. Veids, kādā lēmums personai tiek paziņots (rakstveidā, mutvārdos vai citādi) neietekmē tā stāšanos spēkā. Pieteikuma iesniegšana tiesā par šāda lēmuma atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu neapstur tā darbību.

Vienpersonisku lēmumu pieņem tās bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis, kuras darbības teritorijā konstatēti [Bāriņtiesas likuma 23. panta pirmajā daļā](#) minētie apstākļi. Par lēmumu nekavējoties informē bērna vecāku dzīvesvietas bāriņtiesu, kā arī bāriņtiesu, kura iepriekš pieņēmusi lēmumu attiecīgajā aizbildnības vai audžuģimenes lietā vai kuras pārraudzībā ir šī lieta.

1.6. Bāriņtiesas lēmuma pieņemšanas termiņš, spēkā stāšanās un paziņošana

[APL 64. panta pirmajā daļā](#) noteikts, ka, ja administratīvā lieta ierosināta uz iesnieguma pamata, iestāde pieņem lēmumu par administratīvā akta izdošanu viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas, ja likumā nav noteikts cits termiņš vai citā normatīvajā aktā — īsāks termiņš administratīvā akta izdošanai. No minētā izriet, ka, izlemjot bāriņtiesas kompetencē esošos jautājumus, bāriņtiesai primāri jāvadās no principa, ka attiecīgajai lietai

¹⁹ Senāta Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 16.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKA-681/2018 ([ECLI:LV:AT:2018:0416.A420213416.2.S](#)) 8.punkts. Skatīt arī Senāta Administratīvo lietu departamenta 2020.gada 15.maija sprieduma lietā Nr. SKA-960/2020 ([ECLI:LV:AT:2020:0515.A420157819.13.S](#)) 8.punktu.

jābūt izskatītai un bāriņtiesas lēmumam jābūt pieņemtam saprātīgā termiņā, bet ne vēlāk, kā viena mēneša laikā no attiecīgā iesnieguma saņemšanas, ja administratīvā lieta ierosināta uz iesnieguma pamata, ņemot vērā izskatāmās lietas steidzamību un jebkādas vilcināšanās aizliegumu.

[APL 64. panta otrajā daļā](#) noteikts, ja objektīvu iemeslu dēļ šā panta pirmajā daļā noteikto termiņu nav iespējams ievērot, iestāde to var pagarināt uz laiku, ne ilgāku par četriem mēnešiem no iesnieguma saņemšanas dienas, par to paziņojot iesniedzējam. Ja nepieciešama ilgstoša faktu konstatācija, administratīvā akta izdošanas termiņu ar motivētu lēmumu var pagarināt līdz gadam, par to paziņojot iesniedzējam.

Tā kā lēmums par termiņa pagarināšanu jāpaziņo iesniedzējam, to var noformēt kā atsevišķu procesuālu lēmumu vai arī rezolūcijas veidā (piemēram, “pagarināt administratīvā akta izdošanu, lai saņemtu informāciju no citas iestādes”), iesniedzējam nosūtot informatīvu vēstuli par termiņa pagarinājumu.²⁰ Detalizētāku informāciju par procesuālajiem lēmumiem skatīt [11. nodaļā](#).

Ievērojot minēto, secināms, ka bāriņtiesa, nepieciešamības gadījumā, pamatojoties uz konkrētiem objektīviem iemesliem un ievērojot bērna vai personas ar ierobežotu rīcībspēju vislabākās intereses, var pagarināt bāriņtiesas lēmuma izdošanas termiņu. Jāņem vērā, ka minētais lēmums pārsūdzams administratīvā rajona tiesā, jo tas var būtiski ietekmēt administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai intereses.

Svarīgi!

Bāriņtiesa termiņu administratīvā akta izdošanai var pagarināt vienīgi pamatotu un objektīvu iemeslu dēļ, proti, pagarinot termiņu veicamas aktīvas darbības, piemēram, trūkstošās informācijas ieguvei. Nav pieļaujams, ka bāriņtiesa administratīvā akta izdošanas termiņu pagarina automātiski, bez nepieciešamības izvērtējuma, vai tādēļ, ka bāriņtiesa nav savlaicīgi uzsākusi informācijas ieguvi.

Ievērojams, ka iesniedzējs, pamatojoties uz [APL 64. panta trešo daļu](#), steidzamos gadījumos, iesniedzot motivētu iesniegumu, var lūgt bāriņtiesai, lai tā lēmumu pieņem saīsinātā termiņā. Saņemot šādu iesniegumu, bāriņtiesa nekavējoties izskata un rakstveidā pieņem attiecīgu lēmumu – izskatīt vai neizskatīt lēmuma pieņemšanu saīsinātā termiņā. Atteikuma gadījumā lēmumu nekavējoties paziņo iesniedzējam. Vēršam uzmanību, ka minētais lēmums pārsūdzams administratīvā rajona tiesā.

Lai gan normatīvajos aktos nav tieši atrunāts termiņš, kurā izskata lietu un pieņem bāriņtiesas lēmumu, gadījumos, kad administratīvā lieta ierosināta pēc bāriņtiesas iniciatīvas vai uz citas institūcijas ziņojuma pamata, bāriņtiesai jāvadās no [Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta piektajā daļā](#) noteiktā, ka bāriņtiesa savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu, kas cita starpā sevī ietver taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā. Saprātīgs laiks katrā konkrētā lietā nosakāms individuāli, ņemot vērā izskatāmās lietas steidzamību, sarežģītību,

²⁰ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.- Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 613. lpp 11. punkts.

nepieciešamās informācijas iegūšanas laiku, jebkādas vilcināšanās aizliegumu un citus būtiskus apstākļus. Bāriņtiesai, kā prioritārai bērna tiesību un interešu nodrošinātājai, savā darbībā jāņem vērā [Bērna tiesību aizsardzības likuma 20. pantā](#) noteiktais, ka iesniegumi un sūdzības, kas saistītas ar bērna tiesību aizsardzību, izskatāmas nekavējoties. Proti, arī attiecībā uz administratīvā akta izdošanu, kas skar bērna tiesības un intereses, jāņem vērā princips, ka bērna interesēs ir iespējami ātrāka lēmuma pieņemšana.

Lietās, kas ierosinātas pēc bāriņtiesas iniciatīvas vai uz citas institūcijas ziņojuma pamata, nepiemēro [APL 64. panta](#) prasības par termiņa pagarinājumu. Proti, bāriņtiesa izvērtē un jau sākotnēji nosaka saprātīgu termiņu administratīvā akta izdošanai. Vadoties no [Bāriņtiesu likuma 49. panta pirmajā daļā](#) noteiktā, **bāriņtiesas lēmumi stājas spēkā un izpildāmi nekavējoties**. Bāriņtiesas lēmumi ir **obligāti** visām fiziskajām un juridiskajām personām, izņemot [šā likuma 51. pantā](#) minētos lēmumus. Jāņem vērā, ka saskaņā ar [minētā likuma 49. panta otro daļu](#) bāriņtiesas lēmuma pārsūdzēšana neaptur lēmuma darbību. Gadījumos, kad bāriņtiesas lēmumam nav nepieciešams tiesas apstiprinājums, bāriņtiesas lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī un ir izpildāms nekavējoties.

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 51. pantu](#) atsevišķi bāriņtiesas lēmumi stājas spēkā pēc tam, kad tos ir apstiprinājusi tiesa. Detalizētāku informāciju par šiem lēmumiem skatīt [1.8.2. nodaļā](#).

Bāriņtiesas sēdes noslēgumā ieteicams noskaidrot, vai administratīvā procesa dalībnieki lēmumu vēlas saņemt pasta sūtījumā vai personīgi ierodoties bāriņtiesā. Ja dalībnieks izteicis vēlēšanos lēmumu saņemt pasta sūtījumā, to nosūta ierakstītā vēstulē kopā ar pavadvēstuli²¹, vai arī elektroniski parakstītu nosūta uz dalībnieka elektroniskā pasta adresi, ja dalībnieks saziņai ar bāriņtiesu norādījis elektroniskā pasta adresi²². Ja personai ir izveidota oficiālā elektroniskā adrese, saziņai ar personu tiek izmantota personas oficiālā elektroniskā adrese atbilstoši [Oficiālās elektroniskās adreses likuma](#) noteikumiem.

[Bāriņtiesas darbības noteikumu 70. punktā](#) paredzēts, ka bāriņtiesa lēmumu rakstiski noformē un apzīmogo un tā norakstu, [Paziņošanas likumā](#) noteiktajā kārtībā, nosūta administratīvā procesa dalībniekam 10 darba dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas. Šaubu gadījumā bāriņtiesas pienākums ir pierādīt, ka lēmums nosūtīts atbilstošā sūtījumā un atbilstošā termiņā.

1.7. Bāriņtiesas lēmumu piespiedu izpilde

Gadījumā, ja bērna vecāki labprātīgi nepilda bāriņtiesas lēmumu, bāriņtiesa rīkojas [Bāriņtiesu likuma 49.¹ pantā](#) “[Lēmuma, ar kuru bērnu šķir no vecāka, aizbildņa vai audžuģimenes, izņemot vienpersonisku bāriņtiesas lēmumu, izpildes nodrošināšana](#)” noteiktajā kārtībā. Gadījumos, kad bāriņtiesa konstatē, ka aizbildnis nepilda bāriņtiesas lēmumu, bāriņtiesa var par tās rīkojumu vai lēmumu neizpildīšanu uzlikt aizbildnim naudas sodu līdz 140 eiro.²³

²¹ [Paziņošanas likuma 8. pants](#).

²² [Paziņošanas likuma 9. panta otrā daļa](#).

²³ [Civillikuma 333. pants](#).

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 49.¹ pantā](#) noteikto lēmuma izpildi, ar kuru bērnu šķir no vecāka, aizbildņa vai audžuģimenes, nodrošina bērna dzīvesvietā. Par bērna dzīvesvietu uzskatāma vieta, kur bērns uzturas lēmuma izpildes laikā. Lēmumu izpilda tā bāriņtiesa, kura to pieņēmusi, bet gadījumā, kad bērns lēmuma izpildes laikā uzturas citas bāriņtiesas administratīvajā teritorijā, bāriņtiesas sadarbības²⁴ lēmuma izpildē.

Bāriņtiesa **vienojas** ar lēmuma rezolutīvajā daļā norādīto personu par veidu, kādā labprātīgi izpildāms lēmums, ievērojot bērna labākās intereses.²⁵ Ja šāda vienošanās netiek panākta, bāriņtiesas pārstāvis sadarbībā ar psihologu veic pārrunas ar minēto personu par labprātīgu lēmuma izpildes nepieciešamību un iespējām, kā arī informē šo personu, ka tiks vieta lēmuma piespiedu izpilde, ja tas netiks izpildīts labprātīgi.²⁶

Ja bāriņtiesa nav panākusi vienošanos ar personu par lēmuma labprātīgu izpildi, bāriņtiesa paziņo policijai pēc bērna dzīvesvietas par vietu un laiku, kad notiks bāriņtiesas lēmuma piespiedu izpilde, un pieaicina policijas pārstāvjus piedalīties lēmuma piespiedu izpildē; persona par lēmuma piespiedu izpildes laiku netiek informēta.²⁷

Bāriņtiesas lēmuma piespiedu izpildē piedalās psihologs, bāriņtiesas un policijas pārstāvji – bāriņtiesas loceklis sadarbībā ar psihologu veic pārrunas, aicinot personu izpildīt bāriņtiesas lēmumu; policijas pārstāvji nodrošina sabiedrisko kārtību un bāriņtiesas rīkojumu ievērošanu, tostarp, ja bāriņtiesas pārstāvis netiek ielaists bērna dzīvesvietā, telpas tiek atvērtas piespiedu kārtā.²⁸

Bāriņtiesas lēmumā jānorāda adresātam uzliktais pienākums (noteikta rīcība vai rīcības aizliegums) vai piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības. Pienākumam vai tiesībām jābūt formulētām konkrēti un saprotami, tās nevar būt abstraktas,²⁹ proti, piešķirtajām vai nepiešķirtajām tiesībām – to izklāstam – jābūt tik precīzam un skaidram, lai ikviena persona nepārprotami varētu secināt, ko administratīvais akts aizliedz vai – gluži pretēji – atļauj darīt. Iestādes rīcības motivācijai – faktiskajiem apstākļiem piemērotajām tiesību normām un analīzei – jātiek atspoguļoti administratīvā akta pamatojumā. Iestādes mērķim, pieņemot konkrēto lēmumu, jāatspoguļojas lēmuma daļā, kas nosaka adresāta tiesības un pienākumus. Administratīvajā aktā var tikt iekļauti nosacījumi (skat. [APL 68. pantu](#)). **Ja nepieciešams, administratīvajā aktā var būt norādīta administratīvā akta izpildes kārtība.** Var norādīt arī neizpildes sekas.³⁰

Administratīvajās lietās, kurās tiek lemts par viena vecāka aizgādības tiesību pārtraukšanu un kuras ir smagas un sarežģītas vecāku savstarpēji konfliktējošo attiecību dēļ, lēmuma aprakstošajā daļā saturošajai informācijai būtu jāatspoguļo ne tikai lietas apstākļi, bet arī lietas ilgā vai apgrūtinātā virzības, vecāku strīdu ietekme uz bērniem, bāriņtiesas iesaiste un

²⁴ [Bāriņtiesu likuma 53. panta pirmā daļa.](#)

²⁵ [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta otrā daļa.](#)

²⁶ [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta trešā daļa.](#)

²⁷ [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta ceturtnā un piektā daļa.](#)

²⁸ [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta sestā, septītā un astotā daļa.](#)

²⁹ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.- Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 666. lpp, 62. punkts.

³⁰ Briede J. Administratīvā akta forma un sastāvdaļas. Jurista Vārds, 17.02.2004., Nr. 6 (311).

administratīvās lietas ietvarā veiktās darbības. Lēmuma nolemjošajā daļā vienlaikus ar norādi par bērnu pārtrauktajām aizgādības tiesībām vecākam, būtu lietderīgi apsvērt pievienošanai arī norādi uz lēmuma izpildi, piemēram, pievienojot kārtību, kādā bērni nododami otra vecāka aprūpē vai, iespējams, nogādājami krīzes centrā sociālās rehabilitācijas pasākumu nodrošināšanai un pakāpeniskai bērnu saskarsmes atjaunošanai ar vecāku. Gadījumā, kad lēmuma izpildes kārtība noteiktu bērnu nogādāšana krīzes centrā, bāriņtiesas lēmuma izpilde varētu būt nodrošināma, piemēram, no bērnu vecāka, kuram nav pārtrauktas aizgādības tiesības, vai arī pašvaldības sociālā dienesta puses.

Gadījumos, kad bāriņtiesa var paredzēt iespējamus apgrūtinājumus, kas varētu būt saistīti ar bāriņtiesas konkrētā lēmuma izpildi, bāriņtiesai jau sēdes laikā jāsāk darboties atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta](#) noteikumiem, proti, bāriņtiesa vienojas ar lēmuma rezolutīvajā daļā norādīto personu par veidu, kādā labprātīgi izpildāms lēmums, ievērojot bērna labākās intereses. Ja šā panta otrajā daļā minētā vienošanās netiek panākta, bāriņtiesas pārstāvis sadarbībā ar psihologu veic pārrunas ar lēmuma rezolutīvajā daļā norādīto personu par labprātīgu lēmuma izpildi, ievērojot bērna labākās intereses, un informē šo personu, ka tiks veikta lēmuma piespiedu izpilde, ja tas netiks izpildīts labprātīgi.

Līdz ar to bāriņtiesa jau sēdes laikā veic nepieciešamās preventīvās darbības, lai vienotos ar vecāku par lēmuma izpildes veidu un kārtību. Situācijā, kad bērni pakļauti vecāku savstarpēji konfliktējošām attiecībām, un nav iespējams izmantot citu risinājumu bērnu tiesību un interešu aizsardzībai kā bērnu šķiršanu no vecāka, pārtraucot viņam bērnu aizgādības tiesības, bāriņtiesas sēdē būtu izlemjams arī jautājums par lēmuma izpildei nepieciešamajām darbībām, lai lēmums tiktu izpildīts ne tikai formāli, bet arī faktiski, proti, nekavējoties un bērnu labākajām interesēm visatbilstošākajā veidā.

Situācijas un iespējamo darbību labākai izpratnei iesakāms papildus kā darba instrumentu izmantot arī Tieslietu ministrijas izstrādātās "[Vadlīnijas \(labās prakses ieteikumi\) par piespiedu izpildi lietās, kas skar bērnu atgriešanos pastāvīgās dzīvesvietas valstī](#)", kur skaidrots, ka, veicinot nolēmumu labprātīgu izpildi citstarp jāizmanto mediācijas piedāvātās iespējas, jāveic pārrunas ar personām, turklāt vairākās stadijās, gan ierosinot lietu, gan tad, kad likumīgā spēkā stāties nolēmums par bērna atgriešanos, sarunā ir iespējams iesaistīt arī psihologu.³¹

Administratīvais akts uzskatāms par izpildītu, kad pienākums, kas uzlikts ar administratīvo aktu ir pilnībā izpildīts. Kopš 2021. gada 8. decembra ir spēkā [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta 2.¹ daļa](#), kas bērna labāko interešu piemērošanā katrā lietā liek tiekties uz bērna situācijas ilgtspējīgu, nevis tikai formālu, risinājumu. Pamatojoties uz šo normu, bāriņtiesai ir pienākums domāt arī par preventīviem soļiem, kas varētu veicināt lēmuma labprātīgu izpildi. Īpaši svarīga šāda preventīva rīcība var izrādīties gadījumā, kad vecāku strīda rezultātā bērnu tiesības tiek pārkāptas un bāriņtiesa ir spiesta pārtraukt vecākiem bērnu aizgādības tiesības, bet vecāki nav gatavi pakļauties šādam bāriņtiesas lēmumam un izpildīt to labprātīgi.

Piemērs.

[Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta trešajā daļā](#) likumdevējs noteicis, ja šā panta otrajā daļā minētā vienošanās netiek panākta, bāriņtiesas pārstāvis sadarbībā ar psihologu veic pārrunas ar

³¹ Tieslietu ministrijas "[Vadlīnijas \(labās prakses ieteikumi\) par piespiedu izpildi lietās, kas skar bērnu atgriešanos pastāvīgās dzīvesvietas valstī](#)", 7.1. apakšpunkts.

lēmuma rezolutīvajā daļā norādīto personu par labprātīgu lēmuma izpildi, ievērojot bērna labākās intereses, un informē šo personu, ka tiks veikta lēmuma piespiedu izpilde, ja tas netiks izpildīts labprātīgi. Situācijā, kad bāriņtiesas lēmuma labprātīga izpilde ir apgrūtināta, bāriņtiesai būtu atbilstoši pieņemt, ka formulējums “lēmuma rezolutīvajā daļā norādītā persona”³² būtu attiecināms arī uz bērniem, proti, ievērojot bērnu labākās intereses³³, bāriņtiesai (vai tās pieaicinātam speciālistam) būtu nepieciešami un lietderīgi skaidrot situāciju un apstākļus un, iespējams, panākt vienošanos arī ar bērniem par veidu, kādā labprātīgi izpildāms lēmums, ievērojot bērnu labākās intereses un, ja tas ir nepieciešams, pieaicināt psihologu pārrunu veikšanā.

1.8. Bāriņtiesas lēmumi, kas nav administratīvie akti

Saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 49. panta trešajā daļā](#) noteikto **par administratīviem aktiem nav uzskatāmi un nav pārsūdzami tiesā bāriņtiesas lēmumi:**

- 1) par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai bērna vecākiem;
- 2) ar kuru bāriņtiesa sniegusi atzinumu par to, vai attiecīgajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības;
- 3) kurus bāriņtiesas atbilstoši [minētā likuma 51. panta](#) prasībām iesniedz tiesā apstiprināšanai, tajā skaitā lēmumi par pilngadības piešķiršanu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;
- 4) kas tiek pieņemti saskaņā ar [minētā likuma 52. pantu](#), proti, lēmumi, kas ir saistoši pēc to izšķiršanas tiesā, tas ir, lēmumi par bērnam vai aizgādībā esošajai personai piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14 000 eiro) atsavināšanu, iekļāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām;
- 5) ar kuriem tiek izšķirtas aizgādībā esošās personas un aizgādņa domstarpības.

Par administratīvajiem aktiem nav uzskatāmi arī bāriņtiesas lēmumi, ar kuriem bāriņtiesa sniegusi atzinumu pēc tiesas pieprasījuma, jo atbilstoši [APL 1. panta trešajai daļai](#) administratīvais akts ir uz āru vērsts tiesību akts, ko iestāde izdod publisko tiesību jomā attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, nodibinot, grozot, konstatējot vai izbeidzot konkrētas tiesiskas attiecības vai konstatējot faktisko situāciju. Lēmums par atzinuma sniegšanu pēc tiesas pieprasījuma pats par sevi nerada personai tiesiskas sekas. Līdz ar to tas nav uzskatāms par administratīvo aktu.

Svarīgi!

Bāriņtiesas lēmums, ar kuru bāriņtiesa sniegusi atzinumu pēc tiesas pieprasījuma, nav pārsūdzams tiesā, un lēmumā ir nepieciešams to norādīt.

³² [Bāriņtiesu likuma 49.¹ panta otrā un trešā daļa.](#)

³³ [Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta otrā prim daļa.](#)

[Bāriņtiesu likuma 50. pantā](#) noteikts, ka Bāriņtiesa pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus, kas nepieciešami šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu;
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai;
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai un atjaunošanai;
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai;
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētajos gadījumos.

Atzinumu no bāriņtiesas tiesa var prasīt, piemēram, arī laulības šķiršanas lietā, ja vecāki nespēj vienoties par bērna turpmāko aizgādību u.c. Atzinuma mērķis ir informēt tiesu par bāriņtiesas viedokli jautājumā, par ko ir prasīts atzinums. Bāriņtiesas atzinumu tiesa vērtēs kā vienu no pierādījumiem, un tādējādi atzinums ir sagatavojams tā, lai tiesa, iepazīstoties ar to, gūtu skaidru un motivētu bāriņtiesas viedokli izskatāmajā lietā.

Bāriņtiesas tiesai iesniedzamā atzinuma saturs ir noteikts [Bāriņtiesas darbības noteikumu 98.⁴ punktā](#). Metodiskie ieteikumi par bāriņtiesu atzinumu sagatavošanu pēc tiesas pieprasījuma atrodami centra izstrādātā informatīvā metodisko materiālu apkopojuma [Rokasgrāmata bāriņtiesām 2. sējumā](#).

Tā kā bāriņtiesas lēmums, kas ir pēc tiesas pieprasījuma sniegtais atzinums, nav administratīvs akts un ir tikai viens no pierādījumiem civillietā, šis bāriņtiesas lēmums nav pārsūdzams. Līdz ar to lēmumam jāsaturs nepārprotama norāde, ka tas nav pārsūdzams. Iebildumus par šādu bāriņtiesas lēmumu civilprocesa dalībnieki var izteikt vispārējās jurisdikcijas tiesā lietā, kurā šis atzinums ir pieprasīts.

1.8.1. Tiesā izšķiramās lietas.

Atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 52. pantā](#) noteiktajam bāriņtiesa, kas pieņēmusi lēmumu par bērnam vai aizgādībā esošajai personai piederošā nekustamā īpašuma (ja tā vērtība pārsniedz 14 000 eiro) atsavināšanu, ieķīlāšanu vai apgrūtināšanu ar citām lietu tiesībām, iesniedz lietu izšķiršanai tiesā. Pēc bērna likumiskā pārstāvja vai aizgādņa atbilstoša iesnieguma saņemšanas bāriņtiesa tikai izvērtē to, vai pārdošana ir nepilngadīgās vai aizgādībā esošās personas, mantojuma vai promesošās personas mantas interesēs. Bāriņtiesas lēmumā nepieciešams atrunāt, ka atbilstoši [Civillikuma 280. panta otrajai daļai](#) bāriņtiesai pašai nav tiesību atļaut vai neatļaut pārdot nekustamo īpašumu, ja tā vērtība pārsniedz 14 000 eiro, un galīgo lēmumu pieņem tiesa.

Ja aizbildnis (aizgādnis) lūdz atļauju aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas, mantojuma masā vai promesošās personas mantā ietilpstošo nekustamo mantu pārdot, sadalīt, apmainīt, ieķīlāt vai apgrūtināt, bāriņtiesa izvērtē, vai šāda rīcība ir likumīga un lietderīga un vai tā atbilst attiecīgās nepilngadīgās personas vai personas ar ierobežotu rīcībspēju, mantojuma vai promesošās personas mantas interesēm. Bāriņtiesas apsvērumi ir izklāstāmi lēmumā, no kura ir jābūt skaidri saprotamam, kādēļ mantas atsavināšana vai ieķīlāšana ir vai nav nepilngadīgās vai aizgādībā esošās personas, mantojuma vai promesošās personas mantas interesēs.

Pēc jautājuma izvērtēšanas un lēmuma pieņemšanas bāriņtiesa sagatavo pieteikumu tiesai un lietu kopā ar lēmumu un lietas materiālu kopijām nosūta tiesai galīgā lēmuma pieņemšanai.

Šādi bāriņtiesai jārikojas arī gadījumos, kad tā ir pieņēmusi lēmumu, ka aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas, mantojuma masā vai promesošās personas mantā ietilpstošo nekustamo mantu pārdot, sadalīt, apmainīt, ieķīlāt vai apgrūtināt, **nav** likumīgi vai lietderīgi, vai **neatbilst** attiecīgās nepilngadīgās personas vai personas ar ierobežotu rīcībspēju, mantojuma vai promesošās personas mantas interesēm.

1.8.2. Bāriņtiesas lēmumi, kuri apstiprināmi tiesā.

Atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 51. pantā](#) noteiktajam bāriņtiesa iesniedz tiesā apstiprināšanai lēmumus par:

- 1) pilngadības piešķiršanu pirms 18 gadu vecuma sasniegšanas;
- 2) atlīdzību aizbildnim (aizgādnim), ja tā pārsniedz 426 eiro;
- 3) mājas kārtībā izdarītu mantojuma dalīšanu, ja aizbildnībā vai aizgādībā esošās personas daļa pārsniedz 14 000 eiro.

Apstākļi, kādiem iestājoties, bāriņtiesa lemj par kādu no minētajiem jautājumiem, un fakti, ko bāriņtiesa vērtē lēmuma pieņemšanas procesā, noteikti Civillikumā – [220. un 221. pantā](#) (par pilngadības piešķiršanu), [307. pantā](#) (par atlīdzību aizbildnim), [731. pantā](#) (par mantojuma dalīšanu).

Jāievēro, ka šie lēmumi stājas spēkā pēc to apstiprināšanas tiesā. Arī bāriņtiesas sēdes laikā ieteicams lietas dalībniekiem paskaidrot, ka lēmums stāsies spēkā un būs izpildāms tikai pēc tā apstiprināšanas tiesā un tikai tajā gadījumā, ja tiesa to apstiprinās.

1.9. Lēmums par administratīvās lietas izbeigšanu.

Saņemot informāciju, kas varētu būt par pamatu aizgādības lietas ierosināšanai, bāriņtiesa pārbauda informācijas pamatotību un ierosina lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu saskaņā ar [APL 57. pantā](#) noteikto, ka iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti, uz kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots administratīvais akts, kā arī tad, **ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt**. Lietas ierosināšana kalpo par likumīgu pamatu personas datu apstrādei, kas tiek veikta ar informācijas iegūšanu par minēto personu.

APL komentāros par minēto pantu norādīts, ka “[..] Jāņem vērā, ka tādos gadījumos, kad no tiesību normām izriet, ka, konstatējot noteiktus faktus, iestādei ir jāizdod administratīvais akts, tad iestādei nav jāizdara apsvērumi par administratīvās lietas ierosināšanas lietderību – lieta ir jārosina. Lietas ierosināšana šādā gadījumā uzskatāma par iestādes pienākuma nepildīšanu – tāpat materiālo tiesību normu pārkāpumu. [..]³⁴. Iestādei fakti var kļūt zināmi dažādos veidos – gan saņemot informāciju no citām iestādēm vai privātpersonām, gan pašai tos iegūstot, pildot savus pienākumus. Ņemot vērā, ka administratīvo aktu izdošana parasti ir būtiska iestādes pamatfunkcija, iestādei ir jābūt “modrai”, proti, aktīvai situācijas apzināšanā un faktu iegūšanā.[..]³⁵”.

³⁴ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013. - Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 549. lpp 5. punkts.

³⁵ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013. - Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 549. lpp. 6. punkts.

Ja iestāde secina, ka pozitīva administratīvā akta izdošanai nav tiesiska pamata vai tā nav lietderīga, tā lietu izbeidz vai administratīvā akta izdošanu personai atsaka. Lēmumu par lietas izbeigšanu faktu trūkuma vai nelietderīguma dēļ iestāde izdod, ja lieta ierosināta pēc iestādes iniciatīvas, tai skaitā uz citas personas sniegtas informācijas (sūdzības) pamata.

Piemērs.

Bāriņtiesa saņem informāciju no skolas, ka bērna vecāki izturas vardarbīgi, bērns regulāri ierodas skolā ar zilumiem. Bāriņtiesa veic pārrunas ar bērnu un vecākiem un konstatē pretrunīgu informāciju. Bāriņtiesa ierosina administratīvo lietu, pieprasa informāciju no ģimenes ārsta, kā arī ievāc citu nepieciešamo informāciju. Bērnām tiek nodrošināts psihologa pakalpojums. No ģimenes ārsta sniegtajām ziņām un pēc sarunas ar psihologu bāriņtiesa konstatē, ka bērna zilumi ir viņa paša aktīvās darbošanās (skriet, lēkt, kāpt kokā) rezultāts (ārsts sniedz ziņas, ka bērnam ir asins recēšanas sistēmas problēmas, kas tiek profilaktiski uzraudzītas). Bāriņtiesa atkārtoti veic pārrunas ar bērnu un vecākiem un konstatē, ka administratīvā lieta ir izbeidzama. Bāriņtiesa pieņem procesuālu lēmumu par administratīvās lietas izbeigšanu un paziņo to bērna vecākiem.

Ja lieta ierosināta pēc personas iesnieguma, bāriņtiesa pieņem lēmumu apmierināt personas iesniegumu vai atteikt to apmierināt. Šāds lēmums ir administratīvs akts un ir pārsūdzams.

Piemērs.

Bāriņtiesa saņem personas iesniegumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu. Šajā gadījumā Bāriņtiesa izvērtē personas iesniegumu, tam pievienotos dokumentus un citus faktus un apstākļus atbilstoši [Ministru kabineta 2018. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 354 "Audžuģimenes noteikumi" 16. punktam](#) un pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

- 1) piešķirt personai audžuģimenes statusu;*
- 2) atteikt personai piešķirt audžuģimenes statusu.*

Saskaņā ar minēto, lai pieņemtu lēmumus savas kompetences ietvaros, bāriņtiesa darbojas atbilstoši [APL](#) noteikumiem, t.sk. ierosinot administratīvo procesu. Ja bāriņtiesa pēc informācijas iegūšanas ierosinātās administratīvās lietas ietvarā un noskaidroto faktu un apstākļu izvērtēšanas konstatē, ka lietā nav pietiekama pamata administratīvā akta izdošanai, bāriņtiesa pieņem lēmumu par lietas izbeigšanu.

Ja lieta ierosināta, reaģējot uz iesniegumu, ko iesniegusi persona, kurai attiecīgajā lietā nav subjektīvu tiesību prasīt administratīvā akta izdošanu, personai atbilde sniedzama, atbilstoši [Iesniegumu likumā](#) noteiktajam. Iestāde šo iesniegumu vērtē kā informāciju, kas var būt pamats administratīvās lietas ierosināšanai pēc iestādes iniciatīvas. Persona, kas iestādei šo informāciju sniegusi, šādā gadījumā neiegūst administratīvā procesa dalībnieka statusu un tai nav tiesību pieprasīt attiecīgā administratīvā procesa uzsākšanu.³⁶

Ja administratīvais process ir bijis ierosināts nevis tāpēc, ka persona lūgusi sev labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet gan tāpēc, ka iestāde savas kompetences ietvaros pati nolēmusi uzsākt procesu, un iestāde pēc faktu konstatēšanas un apstākļu izvērtēšanas secina,

³⁶ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.- Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 548. lpp. 3. punkts

ka administratīvais akts nav izdodams, tā pieņem lēmumu par procesa (lietas) izbeigšanu. Šāds lēmums nav administratīvais akts, un tam nav jābūt noformētam, atbilstoši [Administratīvā procesa likuma 67. panta](#) prasībām (to var noformēt rezolūcijas veidā).³⁷

Atbilstoši [APL 63. panta otrajā daļā](#) noteiktajam lēmumu par lietas izbeigšanu un tā motivāciju iestāde paziņo iesniedzējam, kā arī citiem administratīvā procesa dalībniekiem, kuri bijuši uzaicināti izteikt savu viedokli.

Svarīgi!

Ja lieta ierosināta tādēļ, ka persona ir lūgusi bāriņtiesai izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu, un bāriņtiesa secina, ka šāda administratīvā akta izdošanai nav tiesiska pamata vai tā nav lietderīga, bāriņtiesa pieņem lēmumu atteikt izdot personai labvēlīgu administratīvo aktu. Šādā gadījumā atteikums ir negatīvs administratīvais akts³⁸.

Ja Bāriņtiesa konkrētās ģimenes situācijā nekonstatē pamatotu iemeslu lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu ierosināšanai, Bāriņtiesa sniedz izsmelšu tās rīcībā esošu informāciju pašvaldības sociālajam dienestam atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 17. panta 5. punkta](#) noteikumiem, lai pašvaldības sociālajam dienestam būtu iespējams kvalitatīvi veikt savus pienākumus atbilstoši [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 11. panta 1. un 2. punktam](#).

Piemērs.

Bāriņtiesa saņem informāciju no skolas, ka bērnam nav nodrošināti nepieciešamie mācīšanās apstākļi – nepietiekams atbilstošs apģērbs un mācību līdzekļi, vecāki neatsaucas skolas uzaicinājumam sagādāt nepieciešamo. Pēc saņemtās informācijas, bāriņtiesa veic dzīves apstākļu pārbaudi un pārrunas ar vecākiem, noskaidro bērna viedokli, secinot, ka nav konstatējami riski bērna tiesību pārkāpumam. Bērna vecāki izrāda gatavību sadarboties ar pašvaldības sociālo dienestu, lai risinātu bērna aprūpes jautājumus.

Šādā gadījumā bāriņtiesa atbilstoši [Bāriņtiesu likuma 17. panta 5. punktam](#) informē pašvaldības sociālo dienestu par ģimeni, kurai nepieciešama palīdzība. Iegūtā informācija un attiecīgie dokumenti – dzīves apstākļu pārbaudes akts, sarunu protokoli, vēstule sociālajam dienestam – ievietojami lietā 1.33. "Juridisko un fizisko personu sūdzības, priekšlikumi, to izskatīšanas un izpildes dokumenti".

1.10. Kļūdu labošana lēmumā

[Bāriņtiesu likuma 4. panta pirmā daļa](#) paredz, ka bāriņtiesa savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem un publisko tiesību principiem. Savukārt no taisnīguma principa,

³⁷ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.- Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 599. lpp 12. punkts.

³⁸ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.-Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 597. lpp 10. punkts.

tiesiskās paļāvības principa un labas pārvaldības principa izriet, ka iestādes kļūda nedrīkst radīt privātpersonai netaisnīgas un nelabvēlīgas sekas. Turklāt bāriņtiesai savā darbībā ir jāievēro labas pārvaldības princips, kas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Vienlaikus no labas pārvaldības principa izriet, ka valsts un pašvaldības iestādes var kļūdīties, tomēr tām ir nepieciešams atzīt un labot pieļautās kļūdas.

Kļūdu labošana var notikt pēc bāriņtiesas iniciatīvas vai pēc adresāta lūguma. Ja bāriņtiesa pati konstatē kļūdu administratīvajā aktā, bāriņtiesa izvērtē kļūdas labošanas nepieciešamību, t.i. vai administratīvais akts var tikt pareizi izpildīts bez kļūdas labojuma. Ir obligāti nepieciešams labot tās kļūdas, kas apgrūtina attiecīgā administratīvā akta uztveri vai izpildi.

Konstatējot bāriņtiesas lēmumā pieļautu pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdu, vai arī citu kļūdu un trūkumu, kas nemaina lēmuma būtību, bāriņtiesa to jebkurā laikā var izlabot, ievērojot [APL 72. pantā](#) noteikto. **Par šādas kļūdas izlabošanu bāriņtiesa pieņem atsevišķu lēmumu.** Lēmums par kļūdas labojumu pievienojams lēmumam, kurā kļūdas labojums veikts. Šāds lēmums nav administratīvais akts, spēkā paliek sākotnējais administratīvais akts, tomēr lēmumu par kļūdu labojumu paraksta tas pats bāriņtiesas sēdes sastāvs, kas pieņēmis sākotnējo (kļūdaino) lēmumu.

Papildus nepieciešams ievērot, ka, pamatojoties uz [APL 71. panta trešo daļu](#) un [67. panta otrās daļas 7., 8. vai 9.punktu](#), bāriņtiesa lēmumu paziņo atkārtoti, ja bāriņtiesa tajā izlabojusi pārrakstīšanas vai matemātiskā aprēķina kļūdu:

- atsevišķā piemēroto tiesību normu uzskaitījumā (norādot arī normatīvā akta pantu, tā daļu, punktu vai apakšpunktu);
- adresātam uzliktajā tiesiskajā pienākumā (noteikta rīcība vai noteiktas rīcības aizliegums) vai tam piešķirtajās, apstiprinātajās vai noraidītajās tiesībās;
- norādē, kur un kādā termiņā šo administratīvo aktu var apstrīdēt vai pārsūdzēt.

Šādā gadījumā lēmuma paziņošana notiek saskaņā ar [Bāriņtiesas darbības noteikumu 70. punktu](#).

Svarīgi!

Labojot kļūdas lēmumā, bāriņtiesai jāvērs īpaša uzmanība uz to, lai nemainītos lēmuma būtība. Pretējā gadījumā labotais lēmums uzskatāms par jaunu administratīvo aktu, kuru procesa dalībnieki var apstrīdēt vai pārsūdzēt.

Bāriņtiesa izlabo minētās kļūdas arī pēc procesa dalībnieku lūguma. Ja bāriņtiesa atteikusi izlabot administratīvajā aktā esošās acīmredzamās pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas un ja atteikums tiek izdots laikā, kad konkrētā administratīvā akta apstrīdēšanas termiņš vēl nav beidzies, adresāts var apstrīdēt šo administratīvo aktu arī attiecībā uz neveiktajām izmaiņām.

Pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas bāriņtiesas lēmumos, kas nav uzskatāmi par administratīvajiem aktiem [APL 1. panta trešās daļas](#) izpratnē, bāriņtiesa izlabo līdzīgi kā

lēmumos, kas ir uzskatāmi par administratīvajiem aktiem. Šādos gadījumos bāriņtiesa neatsaucas uz [APL](#) prasībām, bet pamatojas uz iepriekšminēto izklāstu par nepieciešamību labot valsts un pašvaldības iestādes pieļautās kļūdas.

Attiecībā uz bāriņtiesas lēmuma būtiskām kļūdām, atzīmējams, ka, administratīvais **akts uzskatāms par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža**, ja saskaņā ar [APL 74. panta pirmo daļu](#) ir pieļautas šādas kļūdas:

- objektīvi nav saprotams, kas izdevis attiecīgo lēmumu (piemēram, adresātam nav saprotams, kura iestāde viņam ir uzlikusi kādu pienākumu vai piešķirusi tiesības);
- to ir izdevusi iestāde, kurai konkrētā administratīvā akta izdošana nav piekritīga (izņemot [APL 52. panta otrajā daļā](#) minēto gadījumu³⁹) – minētais nozīmē, ka iestāde, izdodot administratīvo aktu, pārkāpusi savas kompetences robežas vai arī administratīvo aktu izdevusi amatpersona, kurai nebija tiesības šādu aktu izdot;
- rakstveidā izdotajā adresātam nelabvēlīgajā administratīvajā aktā nav piemēroto tiesību normu uzskaitījuma (administratīvajā aktā jābūt uzskaitītām tām tiesību normām, no kurām izriet attiecīgais personai uzliktais pienākums vai no kurām izriet, ka iestāde var personai atņemt kādas tiesības);⁴⁰
- tas pieprasa no adresāta tiesību normu pārkāpumu vai rīcību, kas faktiski vai tiesiski nav iespējama,

Šāds **administratīvais akts uzskatāms par spēkā neesošu** no tā pieņemšanas brīža.

1.11. Bāriņtiesas procesuālie lēmumi

Bāriņtiesas praksē iespējami procesuāli lēmumi, ar kuriem bāriņtiesā izskatāmā lieta netiek izskatīta pēc būtības. Atšķirībā no administratīvajiem aktiem, šiem lēmumiem nav nobeiguma rakstura. Lai pieņemtu galīgo lēmumu, procesā bieži nepieciešami starplēmumi, kas nav administratīvie akti:

- 1) par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarināšanu⁴¹;
- 2) par administratīvā akta izdošanu saīsinātā termiņā;
- 3) atteikums izdot administratīvo aktu saīsinātā termiņā⁴²;
- 4) atteikums izlabot pārrakstīšanās un matemātiskā aprēķina kļūdu⁴³;
- 5) atteikums uzsākt administratīvo procesu no jauna bāriņtiesā⁴⁴;
- 6) par bāriņtiesas darbinieka, kurš piedalās lietas sagatavošanā, nomainīšanu;
- 7) atteikums nomainīt bāriņtiesas darbinieku, kurš piedalās lietas sagatavošanā⁴⁵;
- 8) citi lēmumi, kas pēc savas būtības attiecas uz procesuālajiem jautājumiem.

³⁹ (2) Ja administratīvā procesa laikā mainās teritoriālā piekritība, lietu ar abu iestāžu un iesniedzēja rakstveida piekrišanu var atstāt izskatīšanai iepriekšējā iestādē.

⁴⁰ Administratīvā procesa likuma komentāri 2013.- Rīga: Tiesu namu aģentūra 2013, 728. līdz 730. lpp 8. līdz 11. punkts.

⁴¹ [Administratīvā procesa likuma 64. panta otrā daļa.](#)

⁴² [Administratīvā procesa likuma 64. panta trešā daļa.](#)

⁴³ [Administratīvā procesa likuma 72. panta otrā daļa.](#)

⁴⁴ [Administratīvā procesa likuma 87. panta piektā daļa.](#)

⁴⁵ [Bāriņtiesas darbības noteikumu 43. punkts.](#)

Jāņem vērā, ka likumdevējs [APL](#) noteiktajā kārtībā ir paredzējis iespēju privātpersonai pārsūdzēt tiesā šos atsevišķos procesuālos lēmumus, negaidot, kamēr administratīvajā procesā bāriņtiesā tiks pieņemts administratīvais akts.

Sagatavojot procesuālo lēmumu, bāriņtiesa ņem vērā, ka:

- 1) minēto lēmumu noformē kā vēstuli, to noformē kā atbildi, ja saņemts attiecīgs privātpersonas iesniegums;
- 2) to paraksta iestādes vadītājs, t.i. bāriņtiesas priekšsēdētājs vai bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks, ja viņš saskaņā ar bāriņtiesas nolikumu tam ir īpaši pilnvarots, vai cits norīkots bāriņtiesas darbinieks, kas aizvieto bāriņtiesas priekšsēdētāju viņa prombūtnes laikā;
- 3) izskatot attiecīgu procesuālo jautājumu, nav sasaucama bāriņtiesas sēde;
- 4) bāriņtiesa ievēro normatīvajos aktos noteiktu termiņu attiecīga procesuālā jautājuma izskatīšanai un paziņošanai (piemēram, saskaņā ar [APL 64. panta trešo daļu](#) iesniedzēja lūgumu izskata nekavējoties. Turklāt saskaņā ar minēto likuma pantu atteikuma gadījumā lēmumu paziņo nekavējoties);
- 5) bāriņtiesa paziņo administratīvā procesa dalībniekam procesuālo lēmumu pa pastu vai nosūta elektroniski parakstītu uz administratīvā procesa dalībnieka norādīto elektroniskā pasta adresi vai personas oficiālo elektronisko adresi⁴⁶ Tāpat procesuālo lēmumu var paziņot administratīvā procesa dalībniekam, izsniedzot to pret parakstu bāriņtiesā.

⁴⁶ [Oficiālās elektroniskās adreses likuma 5. pants.](#)

1.12. Bāriņtiesas atsevišķu lēmumu paraugi

1.12.1. Lēmuma paraugs par aizgādības tiesību pārtraukšanu

**LATVIJAS REPUBLIKAS
B NOVADA BĀRIŅTIESA**

Reģistrācijas Nr. 11110000111, A iela, B pagasts, B novads, LV-_____, tālr.: _____,

LĒMUMS

B novadā

2023. gada 29. jūnijā

Nr.1.3./27

Par Edgara Liepas aizgādības tiesībām Signei Liepai

B novada bāriņtiesa

šādā sastāvā: sēdes vadītājs Ivars Krastiņš

un bāriņtiesas locekles Anna Leja, Marija Ozola,

ar sekretāri Ritu Kārkliņu.

bāriņtiesas sēdē, piedaloties Signei Liepai un B novada Sociālā dienesta darbiniecei Ilzei Bērziņai, izskatīja B novada bāriņtiesas priekšsēdētājam iesniegtos dokumentus administratīvajā lietā Nr.3.5./1-2023.

B novada bāriņtiesa konstatēja:

B novada bāriņtiesa (turpmāk – Bāriņtiesa), pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 57. pantu, ir ierosinājusi administratīvo lietu Par Edgara Liepas, deklarētā dzīvesvieta L iela, C pagasts, B novads, aizgādības tiesību pārtraukšanu Signei Liepai, deklarētā dzīvesvieta L iela, C pagasts, B novads.

Bāriņtiesa saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmo prim daļu, ierosinot lietu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, veica riska novērtēšanu (vecāka atkarība, vecāka līdzatkarība, problēmas neatzišana u.tml.), informēja vecāku par sekām un uzdeva viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus. Ja vecāks kavējas novērst bērna attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, un bērna palikšana ģimenē var radīt draudus bērna dzīvībai un veselībai, bāriņtiesa lemj par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam un bērna šķiršanu no ģimenes.

Nepilngadīgā E. Liepas māte ir S. Liepa, par ko Bāriņtiesa pārliecinājusies, ielūkojoties Personas datu reģistrā. Nepilngadīgajam E. Liepam paternitāte nav noteikta.

Bāriņtiesa ir saņēmusi informāciju no B novada Sociālā dienesta, ka ģimenē ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kas saistīti ar vecāka emocionālo vardarbību, prasmju un zināšanu trūkumu bērna aprūpē, vecāka reakciju uz bērna uzvedību. Bāriņtiesa ir veikusi risku novērtējumu ģimenei un konstatējusi E. Liepam augstu risku pamatvajadzību apmierināšanā un augstu risku izglītības apgūvē.

Bāriņtiesa uzdeva S. Liepai sadarboties ar B novada Sociālo dienestu un izmantot psihologa pakalpojumu, lai veiktu izpēti par vecāka spējām nodrošināt bērna audzināšanu un aprūpi. Lai nodrošinātu piemērotu bērna aprūpi un audzināšanu, S. Liepai sadarbībā ar B novada Sociālo dienestu līdz 2023. gada 27. jūnijam bija jānovērš bērna attīstībai nelabvēlīgie apstākļi.

Bāriņtiesā saņemta informācija:

[Lēmumā tiek uzskaitīti dokumenti (dokumenta datums, numurs, par ko ir dokuments), kas satur informāciju, kura tiks vērtēta bāriņtiesas lēmuma pieņemšanā.]

Bāriņtiesā saņemta Sociālā dienesta 2023. gada 27. jūnija vēstule Nr. SD/5-303, kurā minēts, ka S. Liepa nesadarbojas ar Sociālo dienestu. Periodā no administratīvās lietas ierosināšanas līdz 2023. gada 27. jūnijam nav konstatētas izmaiņas ģimenes funkcionēšanā.

[Uzskaitīta no sociālā dienesta saņemtā informācija un fakti, kas satur informāciju, kura tiks vērtēta bāriņtiesas lēmuma pieņemšanā.]

Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērnu tiesībām 12. panta pirmajā daļā noteikts, ka bērnam, kas spējīgs formulēt savus uzskatus, ir tiesības brīvi paust šos uzskatus visos jautājumos, kas skar bērnu, pie tam bērna uzskatiem tiek veltīta pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Nepilngadīgais E. Liepa Bāriņtiesu informē, ka...

[Lēmumā tiek īsi atstāstīts bērna viedoklis, izņemot gadījumu, kad bērns ir vēlējies, lai viņa viedoklis netiktu izpausts.]

Bāriņtiesas sēdē Sociālā dienesta darbiniece I. Bērziņa informē, ka...

[Lēmumā tiek īsi aprakstīti būtiskie fakti, ko Bāriņtiesa ņem vērā lēmuma pieņemšanā.]

Bāriņtiesas sēdē S. Liepa paskaidro, ka...

[Lēmumā tiek aprakstīts personas paskaidrojumi un viedoklis, kas attiecas uz izlemjamo jautājumu.]

Civillikuma 177. panta ceturtā daļa paredz, ka bērna aprūpe nozīmē bērna uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu, izglītošanu un audzināšanu. No Bāriņtiesai iesniegtajiem materiāliem secināms, ka...

[Lēmumā tiek īsi aprakstīts, ko māte nodrošina vai nenodrošina, atsaucoties uz dokumentiem vai faktiem, kas to pierāda vai uz to norāda.]

Civillikuma 179. panta pirmā daļā noteikts, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Administratīvās lietas materiāli apliecina, ka...

[Lēmumā tiek īsi aprakstīts mātes materiālais stāvoklis, atsaucoties uz dokumentiem vai faktiem, kas to pierāda vai uz to norāda.]

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmā daļa paredz, ka bērnam ir tiesības uz tādiem apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte. Administratīvās lietas materiāli apliecina, ka...

[Lēmumā tiek īsi aprakstīts, vai māte nodrošina/nenodrošina bērnam labvēlīgu vidi, atsaucoties uz dokumentiem vai faktiem, kas to pierāda vai uz to norāda]

Izvērtējot administratīvās lietas materiālus kopumā, Bāriņtiesa secina, ka...

[Lēmumā tiek uzskaitīti konstatētie fakti, Bāriņtiesas viedoklis un tā pamatojums.]

No administratīvās lietas materiāliem un Bāriņtiesas sēdē uzklauvētās informācijas secināms, ka...

[Lēmumā tiek aprakstīti Bāriņtiesas secinājumi un to pamatojums, tostarp, ar normatīvajiem aktiem.]

Bāriņtiesu likuma 49. panta pirmā daļa paredz, ka bāriņtiesas lēmumi stājas spēkā un izpildāmi nekavējoties, savukārt šī panta otrajā daļā noteikts, ka bāriņtiesas lēmumu ieinteresētā persona var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur lēmuma darbību.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, pārbaudot lietas materiālus un pamatojoties uz Civillikuma 177. pantu, 179. panta pirmo un otro daļu 203. panta pirmās daļas 3. punktu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta pirmo un otro daļu, 10. panta pirmo daļu, Bāriņtiesu likuma 49. panta pirmo un otro daļu, Administratīvā procesa likuma 55. panta 2. punktu un 63. panta pirmās daļas 1. punktu **Bāriņtiesa nolēma:**

pārtraukt Edgara Liepas, personas kods 222222-11111, aizgādības tiesības Signei Liepai, personas kods 444444-33333.

Lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī un izpildāms nekavējoties.

Lēmumu ir tiesības pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā mēneša laikā no tā spēkā stāšanās brīža Administratīvās rajona tiesas tiesu namā pēc pieteicēja deklarētās dzīvesvietas vai nekustamā īpašuma atrašanās vietas.

Sēdes vadītājs	/zīmogs/	/paraksts/	I. Krastiņš
Bāriņtiesas locekles		/paraksts/	A. Leja
		/paraksts/	M. Ozola

1.12.2. Lēmuma paraugs vienpersoniskajam lēmumam par aizgādības tiesību pārtraukšanu

LATVIJAS REPUBLIKAS B NOVADA BĀRIŅTIESA

Reģistrācijas Nr. 11110000111, A iela, B pagasts, B novads, LV-____, tālr.: _____,

LĒMUMS

B novadā

2023. gada 15. aprīlī

Nr.1.4./5

Par Alises Bērziņas aizgādības tiesību pārtraukšanu Sandrai Bērziņai un Dainim Bērziņam

Pamatojums:

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma:

- 1) 23. panta pirmās daļas 1. punktu, ja bērna dzīves apstākļu pārbaudē vai citādi atklājas, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, kā arī tad, ja bērna turpmākā atrašanās ģimenē var apdraudēt viņa pilnvērtīgu attīstību, bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis vienpersoniski pieņem lēmumu;
- 2) 23. panta otro daļu šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos bāriņtiesas priekšsēdētājs, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieks vai bāriņtiesas loceklis nogādā bērnu audžuģimenē, ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, slimnīcā vai citos drošos apstākļos;
- 3) 23. panta trešo daļu vienpersoniski lēmumu pieņem mutvārdos un 24 stundu laikā noformē rakstveidā, kā arī par to paziņo bērna vecākiem.

Pamatojoties uz Civillikuma 203. panta pirmās daļas 2. punktu, kas nosaka, ka aizgādības tiesības vecākiem tiek pārtrauktas, ja bāriņtiesa atzīst, ka bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos vecāka vainas dēļ (vecāku apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ), kā arī pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 69. panta pirmās daļas 1. punktu (Administratīvo aktu var izdot mutvārdos vai citādi, neievērojot šā likuma 67. panta noteikumus, ja administratīvā akta izdošana ir steidzama un jebkura kavēšanās tieši apdraud valsts drošību, sabiedrisko kārtību, vidi, personas dzīvību, veselību vai mantu.), 70. panta pirmo daļu (Ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi,

administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam — rakstveidā, mutvārdos vai citādi, neietekmē tā stāšanos spēkā.) un 360. panta otrās daļas 2. punktu (Administratīvo aktu var izpildīt piespiedu kārtā jau ar spēkā stāšanās brīdi, negaidot, kad tas kļuvis neapstrīdams un līdz piespiedu izpildes sākumam vēl nav izpildīts labprātīgi, ja iestāde administratīvajā aktā īpaši nosaka, ka tas izpildāms jau ar spēkā stāšanās brīdi, pamatojot steidzamību ar to, ka jebkura kavēšanās tieši apdraud valsts drošību, sabiedrisko kārtību, vidi, personas dzīvību, veselību vai mantu.),

es, B novada bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa) priekšsēdētājs Ivars Krastiņš pieņemu vienpersonisku lēmumu par bērna Alises Bērziņas, personas kods 111111-22222, aizgādības tiesību pārtraukšanu Sandrai Bērziņai, personas kods 333333-44444, un Dainim Bērziņam, personas kods 555555-66666.

Vienpersoniskais lēmums pieņemts uz šādu faktu pamata:

Bāriņtiesā 2023. gada 6. aprīlī saņemta informācija no B pašvaldības Sociālā dienesta (turpmāk – Sociālais dienests) par to, ka bērns Alise Bērziņa, iespējams, cietis no vecāku prettiesiskām darbībām. Ņemot vērā minēto, Bāriņtiesas priekšsēdētājs kopā ar Sociālā dienesta darbinieku ieradies bērna A. Bērziņas dzīvesvietā, mājās tiek sastapti arī vecāki S. Bērziņa un D. Bērziņš, un konstatē šādus apstākļus:

[Lēmumā tiek uzskaitīt un īsi aprakstīt apstākļus, kas ir par pamatu vienpersoniskā lēmuma pieņemšanai, ņemot vērā, ka vienpersoniskais lēmums ir galējs līdzeklis bērna drošības nodrošināšanai].

Bāriņtiesa pirms vienpersoniska lēmuma pieņemšanas par bērna šķiršanu no ģimenes primāri izvērtē iespējas novērst dzīvības un veselības apdraudējumu bērnam, paliekot ģimenē, un, ja to nav iespējams novērst ar līdzekļiem (pagaidu aizsardzība pret vardarbību, bērna nodošana citas personas, ar kuru bērnam ir emocionāla saikne, īslaicīgā aprūpē drošos apstākļos u.tml.), kuri mazāk ierobežo bērna tiesības uzaugt ģimenē, tā lemj par bērna šķiršanu no ģimenes.

Bāriņtiesas priekšsēdētājs konstatē, ka A. Bērziņu nepieciešams nogādāt drošos apstākļos. Izvērtējot Bāriņtiesas rīcībā esošo informāciju, Bāriņtiesas priekšsēdētājs secina, ka ir iespējams bērnu nogādāt pie vecmāmiņas Annas Liepas, kurai ar bērnu ir tuvas attiecības.

Motivācija lēmuma izpildes steidzamībai attiecīgajā lietā:

Bāriņtiesa secina, ka A. Bērziņas turpmākā atrašanās S. Bērziņas un D. Bērziņa aprūpē apdraud bērna veselību un dzīvību, jo bērns, iespējams, ir ticis pakļauts vardarbībai un var tikt pakļauts vardarbībai atkārtoti, tādēļ Bāriņtiesai ir nepieciešams lemt par A. Bērziņas aizgādības tiesību pārtraukšanu S. Bērziņai un D. Bērziņam.

Vienpersonisku lēmumu pieņem mutvārdos un 24 stundu laikā noformē rakstveidā, kā arī par to paziņo bērna vecākiem, aizbildnim, adoptētājam vai audžuģimenei. Bāriņtiesas priekšsēdētājs par lēmumu mutvārdos ir paziņojis S. Bērziņai un D. Bērziņam.

Lēmums stājas spēkā un izpildāms nekavējoties.

Lēmumu mēneša laikā var pārsūdzēt Administratīvās rajona tiesas tiesu namā pēc pieteicēja deklarētās dzīvesvietas vai nekustamā īpašuma atrašanās vietas.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 49. panta otro daļu pieteikuma iesniegšana tiesā par šī lēmuma atcelšanu, atzīšanu par spēku zaudējušu vai spēkā neesošu neaptur šī lēmuma darbību.

Piecpadsmit dienu laikā bāriņtiesa lems par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākam vai bērna ārpusģimenes aprūpi.

Bāriņtiesas priekšsēdētājs

/zīmogs/

/paraksts/

I. Krastiņš

1.12.3. Lēmuma paraugs par kļūdas labojumu

LATVIJAS REPUBLIKAS B NOVADA BĀRIŅTIESA

Reģistrācijas Nr. 11110000111, A iela, B pagasts, B novads, LV-____, tālr.: _____,

LĒMUMS

B novadā

2023. gada 2. augustā

Nr.1.3./45

Par kļūdas labojumu 2023. gada 25. jūlija lēmumā Nr. 1.3./43 lietā Nr. 3.5./18-2023 par Jāņa Krūmiņa aizgādības tiesību pārtraukšanu Andai Krūmiņai.

B novada bāriņtiesa

šādā sastāvā:

sēdes vadītājs Ivars Krastiņš

un bāriņtiesas locekles Anna Leja, Marija Ozola,

ar sekretāri Ritu Kārkliņu.

bāriņtiesas sēdē pēc B novada bāriņtiesas iniciatīvas pārbaudīja dokumentus administratīvajā lietā Nr.3.5./18-2023 par Jāņa Krūmiņa aizgādības tiesību pārtraukšanu Andai Krūmiņai.

B novada bāriņtiesa konstatēja:

B novada bāriņtiesā (turpmāk – Bāriņtiesa), 2023. gada 25. jūlijā pieņemts lēmums Nr. 1.3./43 lietā Nr. 3.5./18-2023, ar kuru nolemts pārtraukt Jāņa Krūmiņa aizgādības tiesības Andai Krūmiņai.

Pārbaudot lietas materiālus, Bāriņtiesa konstatēja, ka minētā lēmuma ievaddaļā pieļauta pārrakstīšanās kļūda, norādot lēmuma pieņemšanas datumu 2022. gada 25. jūlijā. No Bāriņtiesas sēdes protokola redzams, ka lieta Bāriņtiesā izskatīta 2023. gada 25. jūlijā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Bāriņtiesa uzskata, ka pārrakstīšanās kļūda ir labojama saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 72. panta pirmo daļu, kas paredz, ka iestāde jebkurā laikā administratīvā akta tekstā var izlabot acīmredzamas pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas, kā arī citas kļūdas un trūkumus, ja tas nemaina lēmuma būtību.

Atsaucoties uz minēto, Bāriņtiesas 2023. gada 25. jūlija lēmuma ievaddaļā pieļautā kļūda ir labojama, norādot lēmuma pieņemšanas datumu "2023. gada 25. jūlijs".

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 72. panta pirmo daļu, Bāriņtiesa nolēma:

labot Bāriņtiesas 2023. gada 25. jūlija lēmumā Nr. 1.3./43 ievaddaļā pieļauto kļūdu, norādot pareizo lēmuma pieņemšanas datumu "2023. gada 25. jūlijs".

Lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī un izpildāms nekavējoties.

Lēmumu nav pārsūdzams.

Sēdes vadītājs	/zīmogs/	/paraksts/	I. Krastiņš
----------------	----------	------------	-------------

Bāriņtiesas locekles		/paraksts/	A. Leja
----------------------	--	------------	---------

		/paraksts/	M. Ozola
--	--	------------	----------

1.12.4. Lēmuma paraugs par prasības sniegšanu tiesā

LATVIJAS REPUBLIKAS B NOVADA BĀRIŅTIESA

Reģistrācijas Nr. 11110000111, A iela, B pagasts, B novads, LV-____, tālr.: _____,

LĒMUMS

B novadā

2023. gada 21. augustā

Nr.1.3./38

Par prasības iesniegšanu tiesā par Jura Kalniņa aizgādības tiesību atņemšanu Annai Kalniņai

B novada bāriņtiesa

šādā sastāvā:

sēdes vadītājs Ivars Krastiņš

un bāriņtiesas locekles Anna Leja, Marija Ozola,

ar sekretāri Ritu Kārkliņu.

bāriņtiesas sēdē, pēc B novada bāriņtiesas iniciatīvas, piedaloties B novada Sociālā dienesta darbiniecei Ilzei Bērziņai, izskatīja administratīvo lietu Nr.3.5./1-2023 par pārtraukto Jura Kalniņa aizgādības tiesību atjaunošanu Annai Kalniņai vai nepieciešamību sniegt prasību tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu.

B novada bāriņtiesa konstatēja:

2023. gada 5. janvārī Bāriņtiesas priekšsēdētājs pieņēma vienpersonisku lēmumu Nr. 1.4./1 lietā Nr. 3.5./1-2023 par J. Kalniņa aizgādības tiesību pārtraukšanu A. Kalniņai un bērna nogādāšanu drošos apstākļos sakarā ar to, ka viņa atradusies ārpus dzīvesvietas alkohola reibumā un savu mazgadīgo dēlu bija atstājusi bez uzraudzības vienu dzīvoklī, bērns bija nepieskatīts, neēdis un neapkopts, un pastāvēja draudi viņa veselībai un drošībai.

Ievērojot Bāriņtiesu likuma 24. pantā noteikto, ka Bāriņtiesa ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc vienpersoniska lēmuma pieņemšanas sasauc sēdi, lai lemtu par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu bērna vecākiem un, ja nav iespējams bērna vecākiem atjaunot pārtrauktās aizgādības tiesības, bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanu bērnam citā ģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, ar

Bāriņtiesas 2023. gada 19. janvāra lēmumu Nr. 1.3./2 nolemts neatjaunot J. Kalniņa pārtrauktās aizgādības tiesības A. Kalniņai, jo konstatēts, ka māte nespēj nodrošināt atbilstošu bērna aprūpi un uzraudzību. Paternitāte J. Kalniņam nav noteikta.

Ar Bāriņtiesas 2023. gada 19. janvāra lēmumu Nr. 1.3./3 nolemts ievietot J. Kalniņu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā – Bērnu aprūpes iestādē "Saulīte".

Atbilstoši Civillikuma 203. panta trešajā daļā noteiktajam pārtrauktās aizgādības tiesības vecākam atjauno, ja bāriņtiesa atzīst, ka vairs nepastāv apstākļi, kas bija par pamatu aizgādības tiesību pārtraukšanai. Ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības celšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu. Ievērojot Civillikumā noteikto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 55. panta 2. punktu, kas paredz, ka administratīvo lietu var ierosināt uz iestādes iniciatīvas pamata, Bāriņtiesa uzskata, ka ir pamats izskatīt lietu par pārtraukto J. Kalniņa aizgādības tiesību atjaunošanu A. Kalniņai vai lemt par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu.

A. Kalniņa nav vērsusies Bāriņtiesā ar lūgumu atjaunot pārtrauktās bērna aizgādības tiesības, uz Bāriņtiesas sēdi A. Kalniņa aicināta, nosūtot uzaicinājumu ierakstītā vēstulē 2023. gada 1. augustā uz A. Kalniņas deklarēto dzīvesvietu. Uz Bāriņtiesas sēdi A. Kalniņa nav ieradusies. Tā kā A. Kalniņa nav paziņojusi neierašanās iemeslu, Bāriņtiesa saskaņā ar Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumu Nr. 1037 "Bāriņtiesas darbības noteikumi" 54. punktā noteikto, ka lietu var izskatīt bez administratīvā procesa dalībnieku klātbūtnes, ja ir ziņas par to, ka administratīvā procesa dalībniekiem noteiktā kārtībā ir paziņots par lietas izskatīšanu un viņi nav ieradušies uz attiecīgo sēdi, kā arī nav paziņojuši neierašanās iemeslu, nolēma lietu izskatīt bez A. Kalniņas klātbūtnes. Bāriņtiesa, veicot dzīves apstākļu pārbaudi A. Kalniņas dzīvesvietā 2023. gada 17. augustā, noskaidroja, ka A. Kalniņa ir saņēmusi uzaicinājumu ierasties uz Bāriņtiesas sēdi, līdz ar to persona zināja par attiecīgās sēdes laiku.

Bāriņtiesu likuma 22. panta ceturtā daļa paredz, ka Bāriņtiesa lemj par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, ja:

- 1) viņa vainas dēļ (vecāka apzinātas rīcības vai nolaidības dēļ) ir apdraudēta bērna veselība vai dzīvība;
- 2) vecāks ļaunprātīgi izmanto savas tiesības vai nenodrošina bērna aprūpi un uzraudzību un tas var apdraudēt bērna fizisko, garīgo vai tikumisko attīstību.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22. panta piektajā daļā noteikto, sagatavojot lietu par pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vai par prasības iesniegšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai vecākam, bāriņtiesa noskaidro, vai ir zuduši iemesli, kuru dēļ vecākam tika pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, pieprasa vecāka dzīvesvietas sociālajam dienestam atzinumu par iespējām bērnam atgriezties vecāka aizgādībā, pieprasa no audžuģimenes, aizbildņa vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas informāciju par bērna un vecāka saskarsmi, garīgo un materiālo atbalstu bērna audzināšanā ārpusģimenes aprūpes laikā, pieprasa citu informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu pamatotu lēmumu.

2023. gada 15. augustā Bāriņtiesā saņemts B novada Sociālā dienesta (turpmāk – Sociālais dienests) pārskats par sadarbību ar A. Kalniņu, kurā norādīts, ka A. Kalniņa turpina lietot alkoholu, ar Sociālo dienestu nesadarbojas. Bāriņtiesas sēdē Sociālā dienesta darbiniece I. Bērziņa paskaidro, ka A. Kalniņai būtu nepieciešama ilgstoša rehabilitācija no alkohola atkarīgām personām. Tā kā A. Kalniņa savu atkarību no alkohola un citas sociālās problēmas neatzīst, nesadarbojas ar Sociālo dienestu, lai risinātu jautājumus, kas bija par pamatu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanai, kaut arī vairākas reizes Sociālā dienesta darbinieki ir aicinājuši A. Kalniņu uz sadarbību, Sociālā dienesta ieskatā nav pamata A. Kalniņai atjaunot J. Kalniņa aizgādības tiesības un ir pamats prasības sniegšanai tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu.

2023. gada 16. augustā Bāriņtiesā saņemta informācija no Bērnu aprūpes iestādes “Saulīte”, kurā paskaidrots, ka A. Kalniņa nekad nav apmeklējusi J. Kalniņu Bērnu aprūpes iestādē un nav par bērnu interesējusies. Neviena cits tuvinieks arī nav interesējies un nav apmeklējis J. Kalniņu Bērnu aprūpes iestādē.

2023. gada 17. augustā dzīves apstākļu pārbaudes laikā A. Kalniņa puda viedokli, ko apliecina lietai pievienotais sarunas protokols, ka nevēlas rūpēties par J. Kalniņu, jo viņai nav darba, nav ienākumu un līdz ar to nav iespējams nodrošināt J. Kalniņa vajadzības. A. Kalniņa noliedz alkohola atkarības problēmu.

Bāriņtiesa atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 19. decembra noteikumu Nr. 1037 “Bāriņtiesas darbības noteikumi” 76. punktā noteiktajam izvērtējusi ģimenes riskus, konstatējot A. Kalniņai augstus riskus attiecībā uz atkarību izraisītu vielu lietošanu, prasmēm un zināšanām bērnu audzināšanā, pamatvajadzību nodrošinājumā, nodarbinātībā un problēmu atzīšanā.

Tas, ka A. Kalniņa ilgstoši nav piedalījies bērna aprūpē un audzināšanā, nav apmeklējusi bērnu aprūpes iestādē, nav interesējusies par viņu, nav izteikusi vēlēšanos rūpēties par J. Kalniņu, nav motivēta risināt savas problēmas, liecina par to, ka A. Kalniņa nevēlas nodrošināt bērna augšanai un attīstībai piemērotus apstākļus un aprūpi, kas saskaņā ar Civillikuma 177. panta ceturto daļu nozīmē bērna uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu.

Bāriņtiesai ir pamats uzskatīt, ka A. Kalniņa nevēlas novērst apstākļus, kas bija par pamatu aizgādības tiesību pārtraukšanai, līdz ar to nav pamata pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanai un ir sniedzama prasība tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu, pamatojoties uz Civillikuma 203. panta piektajā daļā noteikto, ka Bāriņtiesai ir tiesības lemt par prasības celšanu tiesā aizgādības tiesību atņemšanai pirms šā panta ceturtajā daļā noteiktā viena gada termiņa iestāšanās, ja tas ir bērna interesēs.

Apvienoto Nāciju Organizācijas 1989. gada 20. novembra Konvencijas par bērnu tiesībām 12. panta pirmajā daļā noteikts, ka bērnam, kas spējīgs formulēt savus uzskatus, ir tiesības brīvi paust šos uzskatus visos jautājumos, kas skar bērnu, pie tam bērna uzskatiem tiek veltīta pienācīga uzmanība atbilstoši bērna vecumam un brieduma pakāpei. Bāriņtiesas ieskatā nepilngadīgā J. Kalniņa interesēs nav noskaidrot viņa viedokli par aizgādības tiesībām, ņemot vērā A. Kalniņas izteikto viedokli par nevēlēšanos uzņemties rūpes par J. Kalniņu.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 203. panta trešo un piekto daļu, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10. panta pirmo daļu, Bāriņtiesu likuma 4. panta otro daļu un 22. panta pirmās daļas 3. punktu, **Bāriņtiesa nolēma:**

- 1) neatjaunot Jura Kalniņa, personas kods 221111-11122, aizgādības tiesības Annai Kalniņai, personas kods 443333-33344;
- 2) sniegt prasību tiesā par Jura Kalniņa aizgādības tiesību atņemšanu Annai Kalniņai.

Lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas brīdī un izpildāms nekavējoties.

Lēmumu daļā par bērna pārtraukto aizgādības tiesību neatjaunošanu ir tiesības pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā mēneša laikā no tā spēkā stāšanās brīža Administratīvās rajona tiesas tiesu namā pēc pieteicēja deklarētās dzīvesvietas vai nekustamā īpašuma atrašanās vietas⁴⁷.

Lēmums daļā par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu nav pārsūdzams.

Sēdes vadītājs	/zīmogs/	/paraksts/	I. Krastiņš
Bāriņtiesas locekles		/paraksts/	A. Leja
		/paraksts/	M. Ozola

⁴⁷ Informāciju par lēmuma pārsūdzību raksta tikai tajos lēmumos, kuros vienlaicīgi tiek izvērtēta arī iespēja atjaunot aizgādības tiesības. Ja tiek lemts vienīgi par prasības sniegšanu tiesā, lēmumā jānorāda, ka lēmums nav pārsūdzams.

2. Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmuma pieņemšanu par bērna uzturēšanos brīvības atņemšanas iestādē kopā ar māti

(pirmreizēji publicēta 10.01.2024.)

2.1. Bāriņtiesas pienākums pieņemt lēmumu par atļauju bērnam uzturēties brīvības atņemšanas iestādē kopā ar māti

Pamatojoties uz [Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 16. pantā](#) un [Latvijas Soduzpildes kodeksa 77. panta piektajā daļā](#) noteikto personai (turpmāk – māte), kura aizturēta vai apcietināta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, ir tiesības vērsties bāriņtiesā ar lūgumu atļaut viņas bērnam līdz četru gadu vecumam uzturēties kopā ar māti izmeklēšanas cietumā vai brīvības atņemšanas iestādē (abi kopā turpmāk – ieslodzījuma vieta).

Bērnu apgāde un nodrošināšana ar uzturu, higiēnas piederumiem, apģērbu un aprūpei nepieciešamajām lietām notiek atbilstoši [2016. gada 26. aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr. 253 "Noteikumi par apcietinātās vai notiesātās personas bērna apgādi ieslodzījuma vietā"](#) prasībām.

2018. gada 4. aprīlī Eiropas Padome publicēja politikas vadlīnijas visām 47 dalībvalstīm, uzsverot, ka bērniem, kuru vecāks ir ieslodzīts cietumā, ir tādas pašas tiesības kā citiem bērniem, tostarp uz regulāru kontaktu ar vecākiem, ja tas ir bērnu interesēs.⁴⁸

[Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6. panta](#) pirmajā, otrajā un otrajā prim daļā noteikts, ka tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna tiesības un intereses ir prioritāras, visām darbībām attiecībā uz bērnu prioritāri jānodrošina bērna tiesības un intereses, kā arī nepieciešams tiekties uz bērna situācijas ilgtspējīgu risinājumu.

Pēc mātes iesnieguma saņemšanas Bāriņtiesa viena mēneša laikā pieņem **lēmumu par piekrišanas sniegšanu vai atteikumu sniegt piekrišanu** mātei par bērna iemitināšanu kopā ar māti. Šāds lēmums ir administratīvais akts⁴⁹ un ir pārsūdzams.

Svarīgi!

Ievērojot [Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 16. panta](#) un [Latvijas Soduzpildes kodeksa 77. panta piektās daļas](#) noteikumus, ka laikposmā, kamēr bāriņtiesa pieņem attiecīgo lēmumu, bērns uzturas kopā ar māti ieslodzījuma vietā, bet ne ilgāk par vienu mēnesi no dienas, kad bērns uzņemts ieslodzījuma vietā, bāriņtiesai, lai nodrošinātu bērna labākās intereses, jācenšas rast iespēju pieņemt bāriņtiesas lēmumu termiņā, kas nepārsniedz šo laika posmu.

⁴⁸ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016807b3175

⁴⁹ Sīkāk par bāriņtiesas lēmumiem, kas ir administratīvi akti, skatīt informāciju [Rokasgrāmatas bāriņtiesām 6. sējuma nodalā "Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par lēmumu un sēdēs protokolu izstrādi"](#)

Bāriņtiesai jāņem vērā normatīvos noteiktais, ka pēc apcietinātās sievietes lūguma un ar bāriņtiesas piekrišanu izmeklēšanas cietumā var iemitināt arī viņas bērnus, kuri nav vecāki par trim gadiem. Laikposmā, kamēr bāriņtiesa pieņem attiecīgo lēmumu, bērns uzturas kopā ar māti izmeklēšanas cietumā, bet ne ilgāk par vienu mēnesi no dienas, kad bērns uzņemts izmeklēšanas cietumā.⁵⁰

Savukārt pēc notiesātās mātes lūguma un ar bāriņtiesas piekrišanu bērns līdz četrus gadus vecumam var uzturēties kopā ar māti brīvības atņemšanas iestādē pilnā valsts apgādībā. Laikposmā, kamēr bāriņtiesa pieņem attiecīgo lēmumu, bērns uzturas kopā ar māti brīvības atņemšanas iestādē, bet ne ilgāk par vienu mēnesi no dienas, kad bērns uzņemts brīvības atņemšanas iestādē.⁵¹

Svarīgi!

Saskaņā ar [Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā](#) noteikto, izmeklēšanas cietumā kopā ar māti var iemitināt bērnu, kurš nav vecāks par trim gadiem, un bērns var uzturēties kopā ar māti izmeklēšanas cietumā līdz četrus gadus vecumam pilnā valsts apgādībā. Savukārt [Latvijas Soduzpildes kodeksā](#) nav noteikts ierobežojums attiecībā uz bērna trīs gadus vecuma sasniegšanu. No minētā secināms, ka gadījumā, ja attiecībā uz māti jau ir pieņemts notiesājošs spriedums, piekrišanu par bērna uzturēšanos kopā ar māti brīvības atņemšanas iestādē bāriņtiesa var sniegt arī tad, ja bērns jau ir sasniedzis trīs gadus vecumu, vienlaikus ņemot vērā, ka bērna uzturēšanās brīvības atņemšanas iestādē būs iespējama līdz četrus gadus vecumam.⁵²

2.2. Lēmuma par atļauju pieņemšanas pamatojums

Bērna vecumam jāatbilst likumā noteiktajām prasībām. Bērns var uzturēties kopā ar māti izmeklēšanas cietumā vai brīvības atņemšanas iestādē līdz četrus gadus vecumam.

Bāriņtiesai ir pienākums vērtēt ne tikai to, vai bērna interesēs ir uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, bet arī to, kā bērnu gan psiholoģiski, gan arī praktiski (atkarībā no iespējas nodrošināt viņam aprūpi pie tēva vai piemērotu ārpusģimenes aprūpi) ietekmēs vai nu iespējamā šķiršana no mātes tika agrīnā vecumā, vai atrašanās ar māti brīvības atņemšanas iestādē.

No psiholoģijas teorijas viedokļa, saskaņā ar Džonu Boulbi (John Bowlby) piesaistes teoriju, uzskata, ka bērns ierodas pasaulē ar ģenētiski noteiktu vajadzību pēc tuva cilvēka, kurš par viņu rūpēsies, gādās, nomierinās, samīļos un aizsargās. Visu pirmo dzīves gadu bērna attīstība norit šajā divu cilvēku mijiedarbībā. Emocionālā saikne starp māti un bērnu ir garantants tam, lai bērns spētu izdzīvot un pilnvērtīgi attīstīties. Blakus bērna fizioloģisko vajadzību apmierināšanai,

⁵⁰ [Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 16. pants](#)

⁵¹ [Latvijas Soduzpildes kodeksa 77. panta piektā daļa](#)

⁵² Bērnu aizsardzības centrs vērsis atbildīgās ministrijas vērību uz atšķirībām normatīvajā regulējumā. Metodiskie ieteikumi sagatavoti saskaņā ar šobrīd spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

bērna emocionālās vajadzības ir līdzvērtīgas kā vajadzība pēc gaisa, barības, siltuma. Māte ir tas cilvēks, ar kuru bērnam ir izveidojusies neredzama saite, un neviens cits tā nevar nomierināt un dot drošības un pieņemšanas sajūtu kā māte.⁵³

Papildu būtisks faktors bērna interesēs ir mātes iespējami veiksmīgāka resocializācija pēc soda izciešanas. Viens no noziedzīgas uzvedības riska faktoriem ir vājas ģimenes saites, nespēja saprasties savstarpēji un ar bērniem, rūpju trūkums attiecībās.⁵⁴ Kopš 2016. gada Tieslietu ministrija un Ieslodzījuma vietu pārvalde īstenojusi divus nozīmīgus Eiropas Sociālā fonda projektus, kuri parādījuši vērtīgas iniciatīvas, ļaujot bijušajiem ieslodzītajiem atgriezties sabiedriskajā dzīvē daudz labāk sagatavotiem, tostarp veicināta ģimenes saišu stiprināšana ar ieslodzīto vecāku, kas savukārt rosina personas ieinteresētību pilnvērtīgāk iekļauties sabiedrībā un koriģēt savu uzvedību un dzīvesveidu atbilstoši likuma un sabiedrībā pieņemtām normām.⁵⁵

2.3. Būtiskie apstākļi, ko bāriņtiesa vērtē, pieņemot lēmumu

Bāriņtiesai, lemjot par piekrišanu bērnam atrasties ieslodzījuma vietā kopā ar māti, katrs gadījums jāvērtē individuāli. Centra ieskatā, Bāriņtiesai, vērtējot situāciju un apstākļus lēmuma pieņemšanai, vērā ņemami būtu sekojošie aspekti.

➤ Bērna un mātes emocionālā piesaiste.

Visos gadījumos, kad mātes izdarītais noziedzīgais nodarījums nav saistīts ar bērna interešu apdraudējumu, bāriņtiesai jāvērtē mātes un bērna savstarpējā piesaiste, ņemot vērā bērna psiholoģiskās traumēšanas iespējas, ja viņš mazā vecumā tiek šķirts no mātes. Bērnam ir tiesības uzturēt tiešus kontaktus ar saviem vecākiem arī tādos gadījumos, kad vecāki nonākuši ieslodzījuma vietā. Šķiršana no vecākiem ir galējs līdzeklis bērna veselības un drošības nodrošināšanai, gadījumos, kad vecāki neapdraud savu bērnu veselību un drošību, vecākiem ir jānodrošina iespēja uzturēt kontaktu ar saviem bērniem.

Bāriņtiesai nepieciešams, darbojoties bērna interesēs, vērtēt apstākļus no iespējas viedokļa bērnam līdz četrus gadus vecumam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, pieņemot lēmumu atteikt piekrišanu tikai tajos gadījumos, kad bērna un mātes savstarpējā piesaiste nav izveidojusies un bērna interesēs nav turpināt atrasties mātes aprūpē. Ja bāriņtiesa konstatē, ka bērna interesēs nav uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, bāriņtiesai attiecībā uz bērnu līdz četrus gadus vecumam jāvērtē, kurš no [Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmajā daļā](#) minētajiem iemesliem ir par pamatu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanai mātei, tā kā bērns līdz četrus gadus vecumam faktiski var uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā.

Piemērs

Bāriņtiesa mātes atrašanos ieslodzījuma vietā atzinusi par faktisku šķērsli bērna (2 gadi) aprūpes tiesību realizēšanai. Tiesas ieskatā šis apstāklis par faktisku šķērsli pats par sevi var tikt

⁵³https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/3034/Bite_I_Saistiba_starp_pieauguso_piesaistes_veidiem_2002.pdf?sequence=1&isAllowed=y

⁵⁴<https://m.juristavards.lv/zinas/284258-tieslietu-ministrija-un-ieslodziju-vietu-parvalde-iepazistina-ar-divu-nozimigu-projektu-noslegumu/>

⁵⁵ <https://www.tm.gov.lv/lv/istenos-projektu-kas-versts-uz-16-tukstosiem-bijuso-ieslodzito-integresanu-sabiedriba-un-darba-tirgu-cela-uz-musdienigu-resocializacijas-sistemu>

atzīts tikai tad, ja bērns pārsniedzis vecumu, līdz kuram tas varētu atrasties mātes aprūpē ieslodzījuma vietā. Savukārt, ja bērns ir līdz 4 gadu vecumam, tad atrašanās ieslodzījuma vietā var būt faktiskais šķērslis aprūpes tiesību realizēšanai, ja mātei ir atņemtas aprūpes tiesības uz citiem pamatiem vai bāriņtiesa [Latvijas Soduzpildes kodeksa 77. pantā](#) noteiktajā kārtībā nav devusi piekrišanu bērnam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā.⁵⁶

➤ **Kā un cik lielā mērā bērna māte īstenojusi līdzšinējo bērna aprūpi un audzināšanu (sociālā dienesta informācija, informācija no ģimenes ārsta).**

Minētais attiecas arī uz mātes spējām un motivāciju bērna aprūpes nodrošināšanā ieslodzījuma vietā, proti, vai mātei piemīt spējas un prasmes, lai nodrošinātu pilnvērtīgas rūpes par bērnu. Ja bērnam ir piesaiste mātei, bet māte nespēj pietiekami rūpēties par savu bērnu, bāriņtiesai jāvērtē mātes aizgādības tiesību pārtraukšanas iespēja. Savukārt, ja māte vēlas un spēj rūpēties par bērnu, bāriņtiesai, vērtējot kopsakarā ar citiem apstākļiem, būtu jālemj par piekrišanu bērnam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, pretējā gadījumā vērtējama mātes aizgādības tiesību pārtraukšana, ko bērnam līdz četrus gadus vecumam nevar pamatot ar faktiskiem šķēršļiem mātei nodrošināt aizgādību ieslodzījuma vietā, ja nav citu papildinošu apstākļu.

➤ **Bērna tēva viedoklis**

Bērna tēva viedoklis par esošo situāciju un, vai bērna tēvs ir gatavs īstenot bērna aprūpi, nodrošinot bērna un mātes saskarsmi, atbilstoši mātes iespējām. Iespējams, bērna tēvs iebilst pret to, ka bērns uzturas kopā ar māti ieslodzījuma vietā, un vēlas pats realizēt bērna aprūpi. Ja bāriņtiesa, vērtējot bērna tēva viedokli, konstatē, ka tas ir pamatots un līdz ar to tēva prasība nodot bērnu viņa aprūpē atbilst bērna labākajām interesēm, bāriņtiesai ir pamats lemt par atteikumu sniegt piekrišanu mātei par bērna uzturēšanos kopā ar māti ieslodzījuma vietā. Mātes atrašanās ieslodzījuma vietā var būt faktiskais šķērslis bērna aprūpes tiesību realizēšanai, ja bāriņtiesa pieņēmusi lēmumu par atteikumu sniegt piekrišanu bērnam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā.

➤ **Mātes sodāmības veids**

Mātes sodāmības veids, proti, ja bērna māte ir apcietināta vai notiesāta, piemēram, par noziedzīgu nodarījumu pret citu bērnu, noteikti iegūstama plašāka informācija, lai izprastu, vai bērna atrašanās brīvības atņemšanas iestādē ir atbilstoša bērna labākajām interesēm. Ja māte izdarījusi noziedzīgu nodarījumu pret bērna interesēm, bāriņtiesai ir pamats lemt par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu mātei.⁵⁷ Ja mātei pārtrauktas bērna aizgādības tiesības, viņai nav pamata lūgt bāriņtiesas piekrišanu bērnam uzturēties kopā ar viņu cietumā, līdz ar to bāriņtiesa pieņem lēmumu atteikt piekrišanu.

Piemērs

Bāriņtiesa secina, ka bērna (1 gads) interesēs nav atrasties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, jo māte tiek turēta aizdomās par sevišķi cietsirdīgu nodarījumu pret citu savu bērnu, līdz ar to, bāriņtiesas ieskatā, ir pamats bērna aizgādības tiesību pārtraukšanai mātei. Bāriņtiesa savu

⁵⁶ Administratīvās rajona tiesas 2013. gada 8. maija spriedums lietā Nr. A420271213

⁵⁷ [Rokasgrāmatas Bāriņtiesām 1. sējuma 3. metodika "Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par aizgādības tiesību pārtraukšanu un pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu"](#)

lēmumu pamato ar to, ka tikai tad, ja mātei ir tiesības aprūpēt bērnu, ir iespējams lemt par bērna atrašanos ieslodzījuma vietā kopā ar māti.

➤ **Paredzētais apcietinājuma ilgums, kā arī mātes motivācija uzturēties ieslodzījuma vietā kopā ar bērnu**

Centra ieskatā, bāriņtiesai jāvērtē, cik ilgi mātei paredzēts uzturēties ieslodzījuma vietā, ņemot vērā, ka bērns kopā ar māti varēs uzturēties ierobežotu laiku, kā arī, vai mātes vēlme nav saistīta ar viņas iespējām uzturēties labākos apstākļos, vai saņemt citas priekšrocības saistībā ar to, ka viņa ieslodzījuma vietā atrodas kopā ar bērnu, citiem vārdiem sakot, izmantot iespēju uzturēties ar bērnu brīvības atņemšanas iestādē, lai nodrošinātu sev labvēlīgākus apstākļus soda izciešanas laikā. Šie apstākļi, protams, ir nesaraujami saistīti ar savstarpējās piesaistes un mātes spēju vērtējumu. Ja māte vēlas izmantot iespējas uzlabot savus uzturēšanās apstākļus saistībā ar to, ka dzīvo kopā ar bērnu līdz četrus gadus vecumam, bet viņai ar bērnu ir vāja savstarpējā saikne un vājas aprūpes spējas, bāriņtiesai, vadoties no bērna interesēm, jāizvērtē vai bērnam nebūs drošāk un stabilāk atrasties pie bērna tēva, aizbildņa vai audžuģimenē, lai nodrošinātu viņam nemainīgu vidi un pienācīgu aprūpi. Šādā gadījumā, ja bāriņtiesa, izvērtējot apstākļus, lemj atteikt piekrišanu bērnam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, bāriņtiesai ir pamats vērtēt aizgādības tiesību pārtraukšanu mātei saskaņā ar [Bāriņtiesu likuma 22. panta pirmo daļu](#).

Piemērs

Bāriņtiesa liegusi bērnam uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā, jo mātei pārtrauktas aizgādības tiesības. Bāriņtiesa pamatojusi savu lēmumu ar to, ka bērna audzināšanā novērojama mātes vienaldzība, nav pozitīvu emociju, līdz ar to māte ieslodzījuma vietā nevarētu nodrošināt bērna emocionālo labsajūtu, turklāt bāriņtiesai radušās pamatotas šaubas par mātes spēju adekvāti uztvert situāciju un viņas vēlmi rūpēties par bērnu, kas, iespējams, pamatota ar iespēju, uzturoties ieslodzījuma vietā, nodrošināt sev labākus apstākļus.

➤ **Ja bērna māte jau kādu laiku atradusies ieslodzījuma vietā, pirms izteikusi lūgumu tajā būt kopā ar bērnu, bāriņtiesai situācijas labākai izpratnei, ja iespējams, būtu jālūdz bērna mātes raksturojums no ieslodzījuma vietas.**

➤ **Citi aspekti**

Vienlīdz svarīgi aspekti, kas pakļaujami bāriņtiesas vērtējumam, pieņemot lēmumu par piekrišanas sniegšanu vai atteikumu sniegt piekrišanu mātei par bērna iemitināšanu kopā ar māti ieslodzījuma vietā, ir bērna dzīves vide, dienas režīms, citas piesaistes personas, piemēram, kādu iespaidu uz vienu gadu vecu bērnu varētu atstāt viņa nodošana mātes aprūpē brīvības atņemšanas iestādē, ja līdz šim bērns ir dzīvojis kopā ar tēvu vai vecvecākiem, kuri aktīvi iesaistījušies bērna aprūpē, kā arī bērna veselības stāvoklis un īpašās vajadzības, piemēram, ja bērnam ir īpašas vajadzības un viņš jāved uz regulārām procedūrām, ārstniecības kursiem vai izmeklējumiem, bāriņtiesai jāvērtē, vai to varēs nodrošināt ieslodzījuma vietā.

Svarīgi!

Primāri bāriņtiesa vadās no bērna labākajām interesēm, pēc iespējas cenšoties atturēties no ar bērna interesēm nesaistītu apstākļu izvērtēšanas un mazināt stigmatizāciju saistībā ar mātes atrašanos ieslodzījuma vietā

2.4. Bāriņtiesas darbības, bērnam sasniedzot četru gadu vecumu

Izmeklēšanas cietuma administrācija vai brīvības atņemšanas iestādes administrācija ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms dienas, kad bērns sasniedz četru gadu vecumu, paziņo bāriņtiesai, ka beidzas laiks, kurā bērns drīkst uzturēties kopā ar māti ieslodzījuma vietā.⁵⁸

Pēc šāda paziņojuma saņemšanas bāriņtiesa pārbauda apstākļus bērna tēva dzīvesvietā un nodod bērnu tēva aprūpē. Ja bērna nodošana tēvam nav iespējama, bāriņtiesa lemj par bērna ārpusģimenes aprūpi⁵⁹. Izvēloties bērna turpmāko dzīvesvietu, bāriņtiesa ņem vērā bērna mātes viedokli.

Bāriņtiesas pienākums ir rūpīgi izvērtēt bērna iespējas un labākās intereses, ņemot vērā iespējami ilgtermiņīgāko risinājumu. Bērns tiks šķirts no mātes četru gadu vecumā, līdz ar to bāriņtiesai svarīgi ņemot vērā, ka vairākkārtēja bērna šķiršana no ģimenes ir bērnam ārkārtīgi traumatiska, tādēļ tās uzdevums ir pēc iespējas mazināt šādu situāciju iespējamību.

⁵⁸ [Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 17. panta otrā daļa; Latvijas Soduzpildes kodeksa 77. panta sestā daļa](#)

⁵⁹ [Rokasgrāmatas Bāriņtiesām 3. sējuma 1. metodika "Bērna tiesības, tiesiskās intereses un brīvības"](#)